

CELOVČANSKI vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 31. maj 1963

Štev. 22 (1097)

Mali obmejni promet prispeva k poglobljanju odnosov med sosednimi državami

O koristih in o uspešnem razvoju malo-obmejnega prometa, kot že več let obstoji med Jugoslavijo in Italijo ter med Avstrijo in Jugoslavijo, je bilo povedanega že toliko, da o tem ni treba ponovno obširno govoriti. Omenjeni meji spadata med najbolj odprte meje v Evropi in sta že doslej odigrali pomembno vlogo pri poglobljanju prijateljskih odnosov med sosednimi državami ter njihovimi prebivalci. Vsekakor je maloobmejni promet — to neizpodbitno dokazujejo izkušnje zadnjih let — mnogo bolj uspešno sredstvo za evropsko združevanje, kot to morejo biti razne formalne skupnosti in oblike integracije, ki obkrožijo več ali manj le v visoko donečih proklamacijah, papirnatih pogodbah in zvižganih paragrafih, medtem ko se v okviru malo-obmejnega prometa dan za dnem manifestira živo zблиževanje od človeka do človeka in se v medsebojnem spoznavanju poraja razumevanje in sodelovanje med narodi.

Le tako si je mogoče predstavljati združeno Evropo jutrišnjega dne in samo v tem je obetajoča pot do mirnega sožitja med državami — ne glede na narodnostne ali politične razlike med sosedi. To spoznanje pridobiva čedalje več pristašev in vsake razsodni človek je spoznal, da so olajšave na meji v splošno korist. Samo peščica tistih, ki ne morejo najti izhoda iz svoje nacionalistične omejenosti, vidi strahove in fantazira o »komunistični infiltraciji« ter o raznih drugih »nevarnostih za domovini zvesto prebivalstvo«. Toda današnji čas ni naklonjen nepoučljivim »vitezom železne zavese«, marveč gre razvoj neustavljivo naprej v smeri sporazumevanja, kajti človeštvo se je naučilo iz bridkih preizkušenj, porojenih iz predsodkov in nezaupanja, zato vidi svojo bodočnost le v mirnem sožitju in medsebojnem spoštovanju.

Ni namreč slučaj, da je bila med nedavnim obiskom vicekanclerja dr. Pittermanna in trgovinskega ministra dr. Bocka na mednarodnem velesejmu v Budimpešti sprožena pobuda, naj bi maloobmejni promet po vzoru avstrijsko-jugoslovanskega uvedli tudi med Avstrijo in Madžarsko. Seveda bi se, če bi prej ali slej res prišlo do realizacije te zamisli, gotovo spet pojavili nepomirljivi hujskači, ki se tudi s sprostitvijo obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo vse do danes niso mogli sprijazniti. Vendar takih kričavev in zagovornikov nepremostljivih pregrad med državami in narodi danes ni več ne jemlje resno; dovolj so se že osmešili s svojim donkihotovskim zaletavanjem in se sami izločili iz velike družine človeštva, ki boče živeti v miru in prijateljstvu.

Najboljša pot do tega pa so čim bolj odprte meje med sosednimi državami, kakor kaže maloobmejni promet med Avstrijo in Jugoslavijo oziroma med Jugoslavijo in Italijo. Do tega spoznanja so na podlagi izkušenj prišli celo tisti, ki so prej svarili pred tako ureditvijo, danes pa — da omenimo le štajersko ÖVP in njeno glasilo »Südtagespost« — ne morejo prebvaliti veliko korist, ki jo ima kmetijstvo na južnem štajerskem prav od maloobmejnega prometa.

Razorožitvena konferenca v Ženevi

še vedno poteka v medsebojnih obtožbah

Na razorožitveni konferenci v Ženevi še vedno niso prišli do kakšnega konkretnega sporazuma, marveč poteka delo konference v glavnem v medsebojnih obtožbah in v precej ostrem polemičnem tonu. Posebno velja to za vprašanja jedrskega orožja in jedrskih poskusov, o katerih so bili konferenci predloženi že številni predlogi in načrti. V isti okvir pa spadajo tudi razni predlogi za ustanovitve določenih brezatonskih ozemelj: afriške države so zahtevale brezatonsko cono za celo Afriko, skupina latinskoameriških držav je posredovala predlog za brezatonsko ozemlje na področju Latinske Amerike, Sovjetska zveza pa je pred nekaj dnevi dala pobudo za proglasitev Sredozemlja za brezatonsko področje.

Kljub tolikim konkretnim predlogom pa na razorožitveni konferenci niso prišli niti za korak naprej, kajti predstavnika Amerike in Velike Britanije sta na primer sovjetski pred-

Afriška ustanovna listina:

Dokument Organizacije afriške enotnosti

Kakor smo že poročali v zadnji številki našega lista, je v Adis Abebi zasedala konferenca šefov 30 afriških držav, ki je sprejela važne sklepe za bodočnost vseh narodov Afrike. Na konferenci so najprej sprejeli resolucijo o dekolonizaciji, rasni diskriminaciji in apartheidu, o Afriki in politiki neangažiranosti, podpori OZN, splošni razorožitvi in o gospodarskem sodelovanju afriških držav. Višek konference pa je bil podpis afriške ustanovne listine, s katero so v želji, da se vse afriške države združijo in da se s tem zagotovi razvoj in blagostanje afriških narodov, soglasno sklenili, da se ustanovi »Organizacija afriške enotnosti«.

Organizacija ima namen, da spodbudi enotnost in solidarnost afriških držav, da koordinira in okrepi njihovo sodelovanje in napore za ostvareitev boljšega življenja afriških narodov, da brani njihovo suverenost, ozemeljsko nedotakljivost in neodvisnost, da izkorenini vse oblike kolonializma na afriškem kontinentu, da spodbudi mednarodno sodelovanje v smislu listine Združenih narodov in splošne deklaracije o človeških pravicah, da koordinira in uskladi svojo splošno politiko zlasti na političnem in diplomatskem, gospodarskem, kulturnem, zdravstvenem in tehničnem področju ter na področju obrambe in varnosti.

Države članice »Organizacije afriške enot-

nosti« razglašajo načela o suvereni enakopravnosti vseh afriških držav, o nevmešavanju v notranje zadeve posameznih držav, o spoštovanju suverenosti in teritorialne integritete vsake države ter njene neodtujljive pravice do neodvisnosti, o mirnem reševanju sporov, o brez-pogojni obsodbi usmrtev iz političnih razlogov, kakor tudi subverzivne dejavnosti po kakih sosedni državi ali kateri koli drugi državi, o popolni osvoboditvi vseh afriških ozemelj, ki so še odvisna, ter o potrditvi politike neangažiranosti.

V smislu sklepov konference bodo države te organizacije ustanovile skupščino šefov držav, ki bo vrhovni organ organizacije, nadalje

svet ministrov, ki ga bodo sestavljali zunanji ministri ali ministri, ki jih bodo določile posamezne države, generalni sekretariat ter posebne komisije za posamezna področja sodelovanja. Za stalni sedež generalnega sekretariata je bila določena etiopska prestolnica Adis Abeba, za sprejem v organizacijo pa lahko zaprosi vsaka neodvisna suverena afriška država.

Sklepi konference v Adis Abebi so vzbudili veliko pozornost po vsem svetu, poseben poudarek pa so jim razumljivo dali v afriških državah. Posamezni udeleženci konference so podali posebne izjave, v katerih so poudarili veliki pomen afriške ustanovne listine. Premier Ugande Milton Obote je med drugim poudaril, da je prvič v zgodovini Afrike podpisana listina vseh svobodnih narodov in »priča smo velike buditve tega kontinenta«. Predsednik Gane Nkrumah je naglasil, da sprejete odločbe izražajo afriško stvarnost. »Naša neodvisnost pa bi bila nesmiselna, če ne bi bila vsa Afrika svobodna. Po tej konferenci so lahko borci za svobodo svojih držav na tem kontinentu prepričani, da niso sami; z njimi je vsa Afrika.« Etiopski cesar Haile Selasie pa je v svojem zaključnem govoru dejal: »Duh razuma in spoznanja nam je dal odločnost in pokazal pot prihodnosti. Na ta sestanek smo prišli z odločitvijo, da uspemo, in uspeli smo. Konferenca bo zato svetel primer skupnih naporov in bratstva. Bodimo in ostanimo združeni, da bomo ustvarili srečno prihodnost našim rodovom.«

Rasizem v Ameriki razburja svetovno javnost

Rasistična vojna v južnih predelih Združenih držav Amerike se nadaljuje, čeprav se je ameriško vrhovno sodišče že ponovno izreklo proti rasnim diskriminacijam in čeprav je predsednik Kennedy pozval odgovorne guvernerje in druge funkcionarje, naj priznajo črnemu prebivalstvu pravice, ki so jim zajamčene po zakonu. Prav tako pa se nadaljujejo tudi protestne demonstracije črncev in drugih demokratov, ki kljub nasilju policije nočejo odnehati v svojem upravičenem boju za enakopravnost vseh ameriških državljanov ne glede na barvo kože.

Diskriminacije nad ameriški črnci vzbujajo čedalje večje ogorčenje tudi v široki svetovni javnosti. Vedno pogostejše je slišati mnenja, da Amerika nima pravice govoriti o svobodi in demokraciji, dokler sama dopušča in izvaja politiko diskriminacij. Te dni je do rasnih diskriminacij v Ameriki zavzela stališče tudi mednarodna pravniška komisija OZN v Ženevi, ki je ugotovila, da pomeni odrekanje enakopravnosti ameriškim črncem napad na človeško dostojanstvo in lahko ogroža človekove pravice tudi v drugih deželah.

Visoki predstavniki Zahodne Nemčije

[obdolženi, da so sodelovali pri vojnih zločinih]

Vzhodnonemški državni tožilec je pred nedavnim izdal ukaz za aretacijo sedanjega zahodnonemškega državnega sekretarja in najožjega Adenauerjevega sodelavca Globkeja. Svoj ukaz utemeljuje s trditvijo, da obstoji nujen sum, da je Globke zagrešil vojne zločine in zločine proti človečnosti. V okviru preiskave proti Globkeju se je vzhodnonemški državni tožilec obrnil za pravno pomoč na 15 držav, med temi tudi Avstrijo. V pismu generalni prokuraturi dunajskega Vrhovnega sodišča je rečeno, da je bila proti Globkeju uvedena preiskava v smislu mednarodnega prava, po katerem je vsaka država dolžna zasledovati vojne zločine in zločine proti človečnosti. »Obdolženi Globke je nujno osumljen, da je sodeloval pri zasledovanju in iztrebljanju milijonov Židov, Slovanov in pripadnikov drugih narodnosti,« je rečeno v omenjenem pismu, »dosedanje preiskave pa so dognale, da je Globke sodeloval tudi na nacističnih zločinih nad avstrijskimi državljani.«

Globke pa je le eden izmed mnogih visokih predstavnikov današnje Zahodne Nemčije, ki so osumljeni sodelovanja in sokrivde za zločine v dobi nacizma. Dokumenti, ki so jih v tej zvezi objavile vzhodnonemške oblasti, navajajo, da ima 15 do 25 državnih sekretarjev bonnske vlade za seboj zločinsko nacistično preteklost in da so sodelovali pri organiziranju ali neposredno pri množičnih represalijah in umorih Židov ter drugih prebivalcev na Poljskem in v drugih vzhodnoevropskih državah za časa tretjega rajha. Poleg tega so objavili nove dokumente o nacistični dejavnosti sedanjih sodnikov v zahodnonemškem sodstvu, iz katerih je razvidno, da je 75 odstotkov od skupaj 11.600 sodnikov pripadalo sodnemu aparatu tretjega rajha in nacistični stranki, od 49 sodnikov v zahodnonemškem vrhovnem sodišču pa jih je 40 delalo v Hitlerjevem sodnem aparatu.

Slovenska prosvetna zveza

Prvič gostuje na Koroškem

hrvatski pevski zbor „Vladimir Nazor“ iz Zagreba

in priredi koncert

V NEDELJO, DNE 9. JUNIJA 1963 OB 15. URI
V VELIKI DVORANI CELOVŠKEGA DOMA GLASBE

Vstopnice od 10 do 25 šilingov v predprodaji pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih in v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu ter pred koncertom pri blagajni.

Vabi odbor

Občinske volitve v Jugoslaviji

„Dan mladosti“ ob 71. rojstnem dnevu predsednika republike Tita

Zadnji petek in nedeljo ter v nekaterih predelih Bosne in Hercegovine, v Hrvatski in Makedoniji tudi še v torek so bile po vsej Jugoslaviji volitve v občinske skupščine, namreč v občinske zbore in v zbore delovnih skupnosti. Za volitve, ki so bile prvič izvedene na podlagi nove ustave, je vladalo po vsej državi veliko zanimanje; udeležba je znašala v vseh republikah nad 90 odstotkov in so bile volitve pravi praznik delovnih ljudi Jugoslavije, ki so izpričali zavzetost za še hitrejšo socialistično graditev svoje domovine.

Z občinskimi volitvami je bil opravljen prvi del izredno pomembne samoupravne naloge, ki jo državljanom Jugoslavije nalagajo nova zvezna ustava in ustave posameznih republik. Prihodnji teden se bodo na podlagi teh volitev konstituirale občinske skupščine, ki bodo izvolile okrajne odbornike ter republiške in zvezne poslance. 16. junija pa bodo šli jugoslovanski volivci

ponovno na volitve, da izvolijo poslance zveznega sveta in republiških svetov ter zbore delovnih skupnosti zvezne skupščine in republiških skupščin.

Ob koncu prejšnjega tedna pa je bil v Jugoslaviji tudi »Dan mladosti«, ki se je zaključil z veliko prireditvijo v beograjskem stadionu, kjer se je poleg najvišjih predstavnikov zbralo nad 60.000 Beograjčanov. Slavnost se je začela z izročitvijo štafetne palice predsedniku Titu, s katero je mladina zbrala čestitke vseh jugoslovanskih narodov in jih izročila maršalu Titu ob njegovem 71. rojstnem dnevu. Sledil je zanimiv športno-felovadni nastop, pri katerem so sodelovale razne šole, mladinske delovne brigade in pripadniki vojne mornarice.

Pred enim letom:

Izvršitev smrtne obsodbe nad nacističnim krvnikom Eichmannom

Jutri bo poteklo eno leto, odkar je bila v Izraelu izvršena smrtna obsodba nad enim največjih nacističnih zločincev — Adolfom Eichmannom, ki je imel na vesti življenja več milijonov Židov in pripadnikov drugih narodov. Tako o procesu kakor tudi o izvršitvi obsodbe je lani ves svetovni tisk obširno poročal in povzemamo iz teh poročil tudi naslednje podrobnosti.

Šele 1. junija 1962 so Izraelci iz prve jutranje radijske oddaje zvedeli, da so Adolfa Eichmanna obesili nekaj pred polnočjo. Še večer pred tem ni bilo znano, da je predsednik republike zavrnil prošnjo za pomilostitev; oblasti so želele, da bi izvršitev smrtne kazni potekla v kar se da umirjenem ozračju, daleč od vseh strasti. Eichmannovega branilca Servatiusa so tega popoldneva obvestili o sklepu predsednika republike: šef izraelske države je zavrnil prošnjo, naj bi spremenil že potrjeno smrtno obsodbo, ter na prošnjo za pomilostitev napisal stih iz Stare zaveze, s katerim je namignil na tragedije, ki so se dogajale pred nekaj tisočletji. Bile so to besede iz knjige preroka Samuela: »Kot je tvoj meč vzel ženam njihove sinove, tako naj bo tvoja mati med ženami brez sinov.«

Obsojenci niso takoj sporočili, da so zavrnil prošnjo za pomilostitev. Uslužbenci zopora so počakali, da je Eichmann končal večerjo. Okoli 20. ure je direktor zopora sporočil Eichmannu predsednikov sklep, vendar pa mu ob tej priložnosti ni povedal, da bo smrtna kazen izvršena še isti večer. Eichmann je blado in mirno poslušal direktorjeve besede in le enkrat posegel vmes, ko je rekel: »Jawohl!« Videti je bil miren in prav nič razburjen.

V tem času so uslužbenci zopora končali vse priprave za izvršitev obsodbe. Ob 21. uri so Eichmannu sporočili, da bo moral še pred polnočjo umreti. Njegovo obnašanje je ostalo nespremenjeno. Spremenilo se ni niti kasneje, ko je v njegovo celico vstopil kanadski pastor in ga povabil, naj se obrne k bogu in naj v molitvi poišče uteho. »Nimam časa, da bi ga izgubljal z biblijo,« je suho odvrnil obsojenec. Celo v najtežjih trenutkih je ostal hladen nacistični funkcionar, fašistični birokrat človeške moritve. Dodal je samo, da je tudi brez tega v njegovem srcu mir. »To je zame dokaz, da sem bil pravičen. Ubogal sem zakone vojne in moje zastave.«

Eichmanna očitno ni moril spomin na njegove žrtve. Prav verjetno je, da tisti hip sploh ni mislil nanje. Pred mnogimi leti, ko je Tretji rajh razpadal, je enemu od najvišjih nacističnih funkcionarjev dejal, da bi »z veseljem skočil v grob,« ker »mi nihče ne more vzeti šestih milijonov Židov: jaz sem jih namreč že ubil«. Njegova barbarska hitlerjevska religija mu je prepovedala vsakršen občutek usmiljenja in malodušnosti.

Ob 23.45 po izraelskem času sta v njegovo celico vstopila dva stražarja in mu nataknila na roke lisice. Kratka kolona — direktor zopora, pastor, zdravnik in stražarja — se je nato odpravila na morišče. Po petnajst metrov dolgem hodniku je stopal Eichmann bled, toda vzravnal. V sobi, kjer so bila postavljena vešala, je bilo mogoče videti črn krog, za njim pa visečo vrvo z zanko. Ko je obsojenec stopil v krog, obarvan s črno barvo, so mu sneli lisice ter mu zvezali še kolena in členke. Eichmann je zaprosil naj ga ne vežejo preveč tesno, da bi mogel ohraniti »dostojanstvo« držo. Ko pa je krvnik prijel zanko, da bi mu jo nataknil na vrat, je Eichmann dejal: »Gospodje, vsi se bomo spet videli, ko bo prišel čas za to. Takšna je usoda vseh ljudi. Živel sem verujoč v boga in umiram verujoč v boga. Živela Nemčija, živela Argentina, živela Avstrija. To so tri dežele, ki sem jih imel najbolj rad in ki jih nisem pozabil. Pozdravljam svojo ženo, družino, prijatelje. Moral sem ubogati zakone vojne in domovine, zdaj pa odhajam!« Na razpravi je ta vojni zločinec venomer poskušal, da bi se izmuznil, ko pa je videl, da je vse izgubljeno, je krvnik šestih milijonov Židov zdrdl svoj poslednji nacistični govor.

Ta čas, ko je kanadski pastor ponavljal besede Jezus, Jezus, ki jih obsojenec, kot je bilo videti, ni poslušal, je suho zadonelo povelje: »Moubani! (gotovo)«. Nekaj trenutkov je poteklo v grobni tišini, nato je bilo slišati še eno povelje in pod, na katerem je Eichmann stal, se je nenadoma udril. Adolf Eichmann, polkovnik SS in vodja Gestapa za »dokončno rešitev židovskega vprašanja«, je obvisel na vrvi.

Ves izraelski tisk je zjutraj na prvih straneh in z ogromnimi naslovi objavil vest o izvršitvi kazni nad Eichmannom. »Danes ni razdrti v naših srcih,« je pisalo glasilo vlade Davar. »Pravici je zadoščeno in mi vsi lahko živimo mirneje. Toda prav tega dne bi se morali bolj kot kdajkoli poprej spominjati milijonov naših bratov, ki jih je Eichmann poslal v smrt.«

Jutri teden bo v Ljubljani odprt

II. mednarodni obmejni sejem „Alpe-Adria“

V soboto, dne 8. junija bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli II. mednarodni obmejni sejem „Alpe-Adria“. Prvi sejem te vrste, ki ima predvsem namen poglobitve gospodarskega sodelovanja med obmejnimi pokrajinami Jugoslavije, Avstrije in Italije in odkrivanja medsebojnih neposrednih tržišč na meji, je bil lani med 11. in 20. majem v Ljubljani. Na njem je med 173 razstavljalci sodelovalo 47 italijanskih in 35 avstrijskih podjetij, posebno pozornost pa so sejmu posvetili predstavniki gospodarskih zbornic in glavnih mest obmejnih dežel in pokrajin, to je Slovenije, Štajerske, Koroške, Tirolske, Videmske pokrajine in Trsta. Vsestransko je bil prvi poizkus obmejnega sejma „Alpe-Adria“ označen kot nadaljnji člen v manifestaciji prijateljstva, dobrega sosedstva in plodnega gospodarskega sodelovanja na meji.

Tudi letos bo mednarodni obmejni sejem „Alpe-Adria“ zajel iste dežele in pokrajine ter njihova mesta kot lani. Napovedano pa je, da bo letos italijanska in avstrijska udeležba še večja, kot je bila lani. To pričakovanje je toliko bolj upravičeno, ker so se gospodarske zbornice obmejnih dežel in pokrajin sporazumele, da smejo sejemske kontingente koristiti le tista podjetja, ki se bodo sejma tudi neposredno udeležila. V kolikor zadeva izkoriščanje sejmskih kontingentov med avstrijskimi in slovenskimi trgovskimi partnerji, pa mogoče pogodbe sklepali v teku celega leta, kakor dolgo trajajo avstrijski sejmski sporazumi.

Blagovne liste sejmskega sporazuma „Alpe-Adria“ so že potrjene od avstrijskih in jugoslovanskih, pa tudi italijanskih pristojnih državnih organov. Letos so si jugoslovanska podjetja kontingente tudi že med seboj razdelila, kar bo omogočilo, da bodo trgovski partnerji že od vsega začetka sejma lahko sklepali kupčije. Na jugoslovanski strani se najbolj zanimajo za uvoz reprodukcijskega materiala za predelavo v tamonjih podjetjih, za gospodinjne stroje in potrebščine ter za športni in lovski pribor.

Na Koroškem na začetku turistične sezone:

Razočaranje po pretiranem optimizmu

Občine okoli Vrbskega jezera, ki so pred poldrugim mesecem že samozavesno in z velikim optimizmom pričakovale, da se bo spričo bombastične turistične reklame po Zahodni Nemčiji turistična sezona na Koroškem prej in bolj učinkovito pričela kot se je pričela zadnja leta, so doživele svoje prvo razočaranje. Pričakovane vigredne navale turistov k Vrbskemu jezeru ni bilo. Zato se je pretekli teden podala nadaljnja propagandistična ekipa iz Celovca po Zahodni Nemčiji, da bi ob začetku sezone pomagala rešiti, kar se rešiti da in spravila čim prej turiste v deželo.

Ob Vrbskem jezeru so pričeli nepričakovani izostanek letoviščarjev pripisovati posledicam poplaha, ki so ga konec zime tod okoli povzročile tako imenovane „rdeče alge“ in o katerem so koroški publicisti prav nesporno poročali nemškemu in drugemu svetu. Ker pa tudi drugod po deželi in ob jezerih pričakovani prihod turistov izostaja, mora biti vendar vzrok za izostanek neke druge in ne le pri „rdečih algah“. Vzrok izostajanja pričakovanih turistov tiči najbolj verjetno v oduševskih cenah, ki so jih zadnja leta vedno številnejša podjetja pričela postavljati v svoje račune in ki večinoma niso v skladu z uslugami in postrežbo, o kateri so celo pri zbornici obrtnega gospodarstva trdili, da na Koroškem le malokje odgovarja sodobnim zahtevam turizma.

Koroška turistična podjetja bodo storila dobro, če bodo vzela dvoje na znanje: prvič, da tudi v drugih deželah glede turizma ne spijo in da nekaj znajo, in drugič, da tudi turisti ne spijo, marveč da budno opazujejo in ocenjujejo, kje za svoj denar več dobijo in kje jim boljše postrežejo. Zmožno je namreč mnenje, da bodo druge turistične dežele sledile draginji, ki vlada za časa turizma na Koroškem in v Avstriji, res je nasporno: tudi koroška gostinska podjetja bodo morala upoštevati, da dobljo turisti za svoj denar drugod več kot na

Koroškem in da cene koroških uslug zaradi tega ne morejo biti višje, kot so po drugih turističnih deželah.

Nadaljnji krediti za razvoj turizma v Sloveniji

Za velikimi investicijami za razvoj turizma, ki jih zasledimo v slovenskem Primorju občin Piran, Izola in Koper, se pričenjajo tudi drugi predeli Slovenije močnejše vključevati v turizem. Pred kratkim je splošna gospodarska banka Slovenije med drugim odobrila kredite za rekonstrukcijo gostinskega podjetja v Ribnici, za ureditev tujskih sob v Zadružnem domu v Gornjem gradu, za adaptacijo in opremo gostišča »Planinka« v Ljubnem ob Savinji, za ureditev avtocampa na Ježici pri Ljubljani, za dograditev hotela in restavracije »Šiška« z zmogljivostjo 108 postelj, za izgradnjo hotela »Mantova« v Vrhniki, za gradnjo turističnega hotela z restavracijo, hidroterapijo in športnim kopališčem v Čateških Toplicah, za rekonstrukcijo zdravilišča v Dolenskih Toplicah, za gradnjo hotela »Rakov Škocijan«, za rekonstrukcijo hotela »Korotan« v Slovenjem Gradcu, za dokončanje grand hotela »Lev« v Ljubljani in za adaptacijo hotela »Evropa« v Celju.

Razgovori o EGS-asociaciji Avstrije šele jeseni

Francoski kmetijski minister Pisani proučeval asociacijska vprašanja avstrijskih gorskih kmetov

Na povabilo zveznega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Hartmanna se je od četrtega do ponedeljka mudil v Avstriji francoski minister za kmetijstvo, Edgard Pisani. Na svojem obisku je z velikim zanimanjem proučeval probleme avstrijskega kmetijstva, zlasti pa probleme gorskih kmetov in agrarne politike od njih. Z njimi je bil seznanjen za časa svojega bivanja v Innsbrucku, nato pa še na Dunaju, ko se je udeležil seje Konference prezidentov avstrijskih kmetijskih zbornic, kjer je med drugim odgovorjal dve uri na najrazličnejša vprašanja avstrijskih agrarnih politikov.

Ko je bil vprašan, kdaj meni, da bo prišlo do pogajanj med EGS in Avstrijo glede njene asociacije, je minister Pisani dejal, da bi bilo mogoče, da se pogajanja pričnejo jeseni. Vse članice EGS imajo politično voljo za sprejem Avstrije v svoje vrste, kako bo izgledala njena asociacija, je vendar odvisno od poteka pogajanj in od pripravljenosti Avstrije, kaj bo dala za svojo asociacijo. Na kakršenkoli provizorij naj Avstrija ne računa. Članstvo EFTA in avstrijska državna pogodba sta za asociacijo težavi, o katerih je treba prav tako diskutirati kot o želji Avstrije po vzdrževanju trgovine z Vzhodom.

Kar tiče alpskega gorskega kmetijstva, je bil po poročilu AIZ minister Pisani nasproti krogom okoli podpredsednika EGS Mansholta,

ki gorskim kmetijam ne pripisuje nobene bodočnosti več, mnenja, da bodo gorski kmetje tudi v EGS še obstojali in da jim je treba pomagati z gospodarsko- in socialnopolitičnimi ukrepi. Sploh je bil Pisani mnenja, da je agrarna politika skupnosti stvar, ki mora služiti humanosti, se pravi človeku in družini, ki delata v kmetijstvu. Razvoju kmetijske proizvodnje je treba dati prostor, ker le tako bo mogoče zmanjšati lakoto v svetu. Treba pa je odpraviti nered in konkurenco na svetovnih tržiščih.

EGS je ustanovila zvezo papirne industrije

Pred dnevi so v zgornjeitalijanskem mestu Stresa članice EGS ustanovile svojo zvezo papirne industrije, ki ji predseduje zastopnik francoske papirne industrije Paul Germain. Na zasedanju je bilo ugotovljeno, da papirna industrija EGS razpolaga z modernimi industrijskimi napravami, ki so v stanju producirati vse vrste papirja, kolikor jih potrebuje EGS. Če bo industrija papirja založena z ustreznimi količinami celuloznega lesa, bo lahko producirala papir tudi za izvoz. V tem pogledu pa je najbolj odvisna od svojih skandinavskih dobaviteljev.

POŠIROKEM SVETU

ZENEVA. — V ameriških in sovjetskih krogih na ženevski konferenci o razorožitvi so se bavili tudi z vprašanjem vzpostavitve neposredne zveze med Washingtonom in Moskvo odnosa med ameriškim predsednikom Kennedyjem in predsednikom sovjetske vlade Hruščovom. Prvotno je bilo govora o vzpostavitvi direktne telefonske zveze, končno pa so se sporazumeli o teleprinterški zvezi, ki bo potekala čez Aljasko in Kamčatko. Namen take zveze je predvsem v tem, da bi z neposredno zvezo med voditelja obeh velikih sil v danem trenutku lahko preprečili morebitni oboroženi spopad, ki bi grozil zaradi kakšnega nesporazuma.

TEL AVIV. — Na obisk v Izrael je prispel bivši zahodnonemški obrambni minister Josef Strauss, ki pa med izraelskim prebivalstvom ni bil deležen posebno prisrčnega sprejema. V Tel Avivu so bile že pred prihodom zahodnonemškega politika velike demonstracije, ki jih je organizirala antifašistična organizacija bivših borcev in žrtev fašizma. Demonstranti so nosili napise, v katerih so kritizirali izraelsko vlado zaradi politike, ki jo izvaja do Zahodne Nemčije.

REKA. — Med svojim sedemdesetmesečnim obiskom v Jugoslaviji je skupina 60 gojencev šole za sindikalne funkcionarje iz Linza obiskala tudi Reko in si ogledala ladjedelnico „3. maj“. V ladjedelnici so imeli gostje iz Avstrije s sindikalnimi funkcionarji razgovor o vlogi sindikatov v delavskem samoupravljanju. Kot gostje Zveze sindikatov Jugoslavije so mladi avstrijski sindikalisti obiskali najprej Zagreb, z Reke pa so odpotovali že v Velenje in v Maribor.

ZENEVA. — Amerika in Sovjetska zveza sta se sporazumeli o skupnem programu za proučevanje magnetnega polja našega planeta s pomočjo umetnih satelitov, ki jih bosta izstrelili.

OTTAWA. — Po nedavnem zasedanju ministrskega sveta NATO v Ottawi je ameriški zunanji minister Dean Rusk v intervjuju za kanadski radio med drugim poudaril tudi važnost stalnih stikov s Sovjetsko zvezo. Treba si je prizadevati — je dejal Rusk — da bi kljub daljnosežnim razlikam našli stične točke in Amerika se bo nadalje trudila za sporazumevanje, kajti tveganje je za prihodnost sveta preveliko, da bi smeli biti neprevidni. Ameriški minister je še dodal, da obstajajo skupni interesi Amerike in Sovjetske zveze in da je obema državama do razorožitve, do tega, da bi se ognili atomskemu spopadu itd. V teh vprašanjih je treba najti tiste elemente, na podlagi katerih je mogoče doseči sporazum.

MOSKVA. — Po nedavnih uradnih razgovorih med predsednikom sovjetske vlade in kubanskim premijerom Castrom je bila objavljena skupna sporočila, v katerem je najprej rečeno, da bo Sovjetska zveza izpolnila svojo mednarodno dolžnost in nudila kubanskemu ljudstvu vsa potrebna pomoč, če bi prišlo do napada na Kubo. Sporočilo opozarja na pomen in vlogo Kube kot prve socialistične države v Ameriki. Glede mednarodne politike pa sta oba državnika poudarila, da je boj za mir v sedanjih razmerah najvažnejša naloga človeštva, zato obe državi poudarjata pripravljenost, da brez pridržkov podpirata načela miroлюбne politike OZN. Fidel Castro je ob tej priložnosti povabil Hruščova na obisk na Kubo.

BUDIMPEŠTA. — Madžarska vlada in Vatikan sta dosegla splošno sporazum o ureditvi verskih problemov na Madžarskem. Podrobnosti sporazuma bodo šele objavljene, vendar je postalo znano, da vsebujejo predlogi madžarske vlade med drugim tudi imenovanje apostolskega administratorja v Budimpešti.

NEW DELHI. — Predsednik indijske vlade Nehru je prvič po priključitvi Goe k Indiji obiskal to pokrajino in ob tej priložnosti izjavil, da bo Goa obdržala status posebne enote, oziroma, da je ne bodo priključili nobeni sosednji indijski državi. Dejal je, da je ta odločitev dokončna, ker ima Goa svojo specifično fiziognomijo, kakor tudi nekateri drugi deli države.

RIM. — V zdravstvenem stanju papeža Janeza XXIII. je prišlo v zadnjem času do precejšnjega poslabšanja in je moral na priporočilo zdravnikov opustiti vsako delo. Zaradi tega je bila odpovedana tudi posebna avdience za ameriškega predsednika Kennedyja, ki bi moral med svojim bivanjem v Evropi meseca junija obiskati tudi papeža. O boleznih papeža ni bilo objavljenih nobenih podrobnosti, pač pa se v tisku pojavljajo najrazličnejša ugibanja, medtem ko milanski »Corriere della Sera« celo ve povedati, da je papež pred dnevi izjavil, da ve, kaj mu manjka, in da tudi ve, da mu je živeti le še tri ali štiri tedne.

MOSKVA. — Na poročilo nekega ameriškega lista, da je od leta 1959 pri vesoljskih poletih zgubilo življenje 5 sovjetskih astronautov, je odgovoril glavni urednik vladnega glasila »Izvestija« Adžubej, ki je zanikal vse take vesti in ugotovil, da gre pri omenjenih osebah za vesoljske tehnike, ki so vsi že pri življenju.

ATENE. — V Grčiji je prišlo do zaostitve političnega ozračja, ko je neki motociklist namenoma povozil naprednega politika Lambrakisa, kateri se je vrazil s protestnega zborovanja proti oborožitvi. Lambrakis je kmalu zatem umrl in napredne sile Grčije upravičeno govorijo o »političnem umoru«. Prišlo je do demonstracij proti sedanjim vladam.

CELOVEC. — Zadnje nedeljo je bil v Celovcu deržalni zbor koroške KP, katerega so se poleg delegatov iz vseh predelov dežele in zastopnikov duhovnega vodstva udeležili tudi gostje iz Slovenije in Italije. Po referatu deželnega sekretarja Kalta, kateremu je sledila živahna diskusija, je bilo izvoljeno novo vodstvo koroške KP. V imenu ZK Slovenije je zbor pozdravil član prezidija CK ZKS Stane Kavčič, pozdrave pokrajinskega vodstva KP Italije za Videmsko pokrajino pa je posredoval Silvano Tarondo.

OSLO. — Norveški zunanji minister Lange se je na kongresu norveških socialistov izrekel proti pomorski atomski sili NATO. Dejal je, da bi ustanovitev take sile izzvala ostre reakcije v vzhodni Evropi in med neoblikovanimi državami, hkrati pa bi otežila pogajanja za ustavitve atomskih poskusov.

1100 let

slovanske pisane besede

24. maj obhajajo v Bolgariji kot narodni praznik — kot rojstni dan slovanske pisane besede, ki sta jo pred 1100 leti ponesla med slovanske narode blagovestnika Ciril in Metod. Zato je ta dan tudi praznik vseh slovanskih narodov, posebno letos ob 1100. obletnici rojstva prve slovanske abecede in prve slovanske knjige.

Ob tej obletnici so bile prirejene številne spominske prireditve in proslave, posvečene njima, ki sta z ljubeznijo, v materinem jeziku in s pisano besedo pred enajstimi stoletji širila Kristusov nauk med slovanska ljudstva. Apostolsko delo sv. Cirila in Metoda pa se ne omejuje samo na širjenje vere. S svojim doslednim stališčem, ki ni upoštevalo le verskih vprašanj, ampak tudi narodne težave, sta se vztrajno borila tudi za kulturno in politično samostojnost Slovanov. Odtod neprecenljivi pomen njunega poslanstva med slovanskimi narodi, katerim sta posredovala pravo krščansko vero, pravi nauk, ki je učil ljubezen do bližnjega in poudarjal enakopravnost vseh narodov in ljudi.

»Leto 862-63 je rojstno leto prve slovanske abecede — je o delu Cirila in Metoda zapisal leta 1944 profesor bogoslovja dr. Metod Mikuš — in to glagolice, ki jo je sestavil učeni filozof Konstantin (Ciril), preden je odšel na misijonsko pot k Slovanom. V tej glagolici so bile pisane prve slovanske knjige, ki jih je duhovnik Ciril rabil pri službi božji. Na veličino njegovega duha in njegov pravilno ume-

Varšavski geto v filmu

Ob 20-letnici vstaje poljskih Židov v varšavskem getu, ki so ga nacisti nato zrušili, je pri tem padlo ogromno število ljudi, druge pa so nacisti odpeljali v taborišča smrti, so posneli dokumentarni film »Rekviem za 500.000 ljudi«. V filmu so vključili tudi arhivske posnetke, ki jih je posnela v času upora nacistična propaganda in ki so jih pozneje odkrili v Vzhodni Nemčiji.

vani poklic pravega misijonarja in duhovnika pa kaže tudi drugo dejstvo, ki celo v najmodernejšem in torej najbolj učenem času 20. stoletja raznim glavam ni jasno, dejstvo, da naj se Kristusov nauk oznanja ljudem v lastnem jeziku...

Za 1100. obletnico Cirila in Metoda je naslovil na slovanske narode posebno poslanico tudi papež Janez XXIII., v vrsti spominskih prireditev pa je bila tudi akademija, ki sta jo na Dunaju skupno priredila Klub slovenskih študentov in Hrvatski akademski klub. O življenju in delovanju Cirila in Metoda je govoril sekcijski svetnik dr. Ante Andorfer, ki je zlasti poudaril njuno zaslugo za slovansko kulturo, slovenski klubski oktet pod vodstvom Jožka Bucha in hrvaški tamburaški zbor z opernim pevcem Matom Krizmaničem pa sta prireditve zaključila s prosvetnim sporedom.

Hrvaški pevski zbor »Vladimir Nazor«

iz Zagreba bo 9. junija gostoval v Celovcu

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze bo 9. junija gostoval v Celovcu moški pevski zbor »Vladimir Nazor« iz Zagreba, ki bo s tem vrnil obisk združenim moškim zborom SPZ, kateri so leta 1961 v okviru velike turnee po Jugoslaviji gostovali v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Pevski zbor »Vladimir Nazor« spada med najboljše jugoslovanske zборе in je leta 1953 na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Arezzu osvojil eno prvo in eno drugo nagrado. Tudi v Avstriji je ansambel že dobro znan, saj je v letih 1958 in 1961 gostoval na Dunaju, na Gradiščanskem ter v Gradcu, Brucku in Linzu.

Za svoje gostovanje na Koroškem je pripravil pester spored, ki obsega vrsto lepih narodnih in umetnih pesmi jugoslovanskih narodov. Hkrati pa bo to prvi obisk hrvaških pevcev na Koroškem, zato že danes opozarjamo na edinstveno priložnost, da prisrčno pozdravimo brate iz SR Hrvatske v naši domovini.

V Jugoslaviji imajo kakih 120 festivalov

Tudi v Jugoslaviji povzroča sodobna bolezen »festivalitis« precej skrbi in se je s tem problemom bavil na posebnem sestanku kulturno-prosvetni svet Jugoslavije. Po podatkih, ki jih je zbrala ta ustanova, deluje namreč v Jugoslaviji okrog 120 festivalov, vendar je sestavljalcem ankete uspelo zbrati podatke le o 93 festivalskih prireditvah. Programi teh prireditev so zelo pestri, največ je dramskih in zabavno-glasbenih, potem pa sledijo po številu filmski, folklorni in drugi festivali. Število amaterskih prireditev med njimi je približno enako številu profesionalnih. Med 27 mest, kjer so stalne prireditve, sta na prvem mestu Zagreb z 10 in Beograd z 8 festivali, ostala mesta jih imajo znatno manj, večinoma le po enega ali dva. Prav tako 27 mest pa ima občanske festivale.

Programi teh prireditev so, kakor smo že ugotovili, zelo pestri. Zanimiva pa je ugo-

lovitev, da je na programu zelo veliko sodobnih domačih avtorjev, kar velja tako za glasbene kakor tudi za gledališke festivale. Najtesneje je s tem problemom seveda povezan problem sredstev za take prireditve. Po približnih ugotovitvah potrošijo v Jugoslaviji za najrazličnejše festivale okrog milijardo dinarjev na leto. Večinoma gre pri tem za dotacije iz raznih družbenih skladov in proračunov, kajti lastnih sredstev ustvarjajo te prireditve bore malo. Pri tem pa je še značilno, da potrošijo nekateri festivali več sredstev za uvodne in zaključne ceremonije kot pa za sam program.

Na posvetovanju kulturno-prosvetnega sveta so ugotovili številne pozitivne in tudi mnoge negativne strani festivalskih prireditev. Predvsem pa so prišli do zaključka, da ne gre toliko za število, marveč v prvi vrsti za program takih prireditev.

ga in trgovinskega značaja. Tu gre za rezultat neke v sebi zaključene koncepcije, ki jo je Evropska komisija določila že v svojih agrarnopolitičnih osnovnih predlogih 30. junija 1960 in ki jih je v načelu odobril tudi ministrski svet EGS. V njih je kmetijstvu nedvoumno priznано, da je integralni sestavni del celotnega gospodarstva z vsemi iz tega izvirajočimi medsebojnimi vplivi. Kmetijstvo v EGS producira v prvi vrsti za notranje potrebe skupnosti. Razvoj notranje potrošnje živil pa je v tesni povezanosti s celokupno gospodarsko konjunkturo. Le-ta pa je s svoje strani v visoki meri odvisna od zunanje trgovine. Agrarna politika, ki nasprotuje konjunkturo- in trgovinskopolitičnim interesom območja, za katerega velja, gre v nevarnost, da škoduje sama sebi.

Tu se seveda pojavlja strah, da so ravnokar opisana načela le načela in izraz dobre volje, da pa z odpravo trgovinskih omejitev in z nastankom skupne zaščite na zunanji trg nastanejo take prednosti, v katerih vsa ta dobra načela ne bodo več prišla do veljave. Take bojazni so številni trgovinski partnerji, ki so jih zlasti zanimali agrarni eksporti v skupnost, izrazili že prva leta veljavnosti rimske pogodbe. Dejanski razvoj v prvih štirih letih po njenem nastanku ni padel, marveč je nara-

sel. To se je zgodilo kljub prednostim, ki jih je skupnost nudila svojim članicam tako na področju carin kot na področju uvoznih kontingentov. Notranja odprava carin je namreč začetkom leta 1961 za vse liberalizirane agrarne pridelke znašala na splošno 20%, za kontingentirane agrarne pridelke pa 25%. Globalni uvozni kontingenti držav članic skupnosti so se do tedaj dvignili za 60%. Kljub temu pa je agrarni uvoz iz tretjih držav po vrednosti narasel od 7,4 na 8,4 milijarde dolarjev. Vse bojazni, da bodo prednosti pri carinah in kontingentih po nastanku EGS privedle do nazadovanja importov včlanjenih držav in tretjih dežel, so bile neosnovane.

Podobne bojazni so se lani spet pojavile in sicer čim je stopila v veljavo skupna agrarna politika za vrsto važnih pridelkov. Od tega časa je vendar minilo šele pol leta, vsled česar ni mogoče dobiti zanesljivih statističnih dokazov, ki bi dali jasno sliko o razvoju agrarnega uvoza EGS v danih pogojih. Tudi je ta čas prekratek, da bi mogli dati kakšno koli oceno o posledicah tega koraka. Upoštevati pa je tudi treba, da je ustvaritev popolne tržne organizacije za tako važna področja, kot so to žito, svinina, perutnina in jajca, končno pa tudi sadje in zelenjava, že v vsaki deželi z znatno

Objava slovenske gimnazije

Šolsko leto 1962-63 bodo vse koroške šole zaključile z razdelitvijo spričeval v petek, dne 5. julija 1963.

Prvi dan velikih počitnic, to je v soboto 6. julija, so na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu sprejemni izpiti za prvi razred, in sicer ob 8. uri.

Prijave je treba izvesti do 1. julija. Potrebni so naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. dokument o avstrijskem državljanstvu,
3. popis učenca, katerega pošlje šola direktno.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti spričevalo, ki ga bo dobil dan poprej.

Istega dne so tudi sprejemni izpiti v višje razrede. Za prvi razred je predpisana učna snov 4. šolske stopnje, za vse ostale razrede pa dobite pojasnila v šolski pisarni.

Pismene prijave je treba nasloviti na »Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22/II«.

Ravnateljstvo

Finžgarjev roman

Pod svobodnim soncem

bo letos izšel v nemščini

V nedeljo bo minilo leto od smrti Frana S. Finžgarja, velikega slovenskega pisatelja, ki je poleg številnih drugih knjig spisal tudi priljubljeni slovenski roman »Pod svobodnim soncem«, kateri bo letos izšel v nemškem prevodu. Vztrajni prevajalec dr. Ferdinand Kolednik je Finžgarjev roman že leta 1940 prevedel v francoščino in po njegovem francoskem prevodu je izšel roman tudi v grščini. Poleg tega se je dr. Kolednik trudil, da bi še za Finžgarjevega življenja izšla angleški in španski prevod, vendar se mu to zaradi pomanjkanja sredstev ni posrečilo. Ista ovira se je pojavila pri nemškem prevodu, toda zdaj je dr. Kolednik uspel dobiti založnika, ki bo roman »Pod svobodnim soncem« v nemščini izdal še letos, še bo do konca junija prijavilo dovolj naročnikov, ki bodo knjigo plačali vnaprej do oktobra letos. V tem primeru bodo dobili knjigo za 10 do 20 odstotkov ceneje; na knjižnem trgu bo obsejni roman stal okoli 18 do 20 nemških mark, za predplačnike pa bo znašala cena kakih 14 in za prednaročnike kakih 16 mark. Naročila sprejema tudi knjigarna »Naša knjiga« v Celovcu.

Agrarna politika EGS in njen vpliv na mednarodna tržišča s kmetijskimi pridelki

(3. nadaljevanje)

Vse dežele sveta, vseeno če so industrializirane ali šele v razvoju, se poslužujejo pravice, da s svojo agrarno politiko koristijo predvsem svojemu kmetijstvu. Tudi v EGS to ni drugače. Skupnogospodarsko vzeto je njeno kmetijstvo velikega pomena. V povprečju je še vedno 25% njenega prebivalstva zaposlenega v kmetijstvu. Kakor vse države v svetu tudi EGS pospešuje svoje kmetijstvo s premišljeno agrarno politiko. Obveznosti rimske pogodbe za razvoj skupne agrarne politike so v tem tudi iz mednarodnega gledišča legalne. Cilji rimske pogodbe so v veliki meri istovetni z agrarnopolitičnimi cilji, ki jih je svojčas razvila OEEC in jih priznala. Ustanove EGS so vezane na rimsko pogodbo in obvezane, da razvijajo agrarno politiko v smislu ciljev te pogodbe. Agrarne politike skupnosti in sploh vsake agrarne politike ni mogoče pravilno oceniti le z odgovorom na vprašanje, ali odgovarja zahtevam mednarodnih agrarnih tržišč in tudi ne zgolj z odgovorom na vprašanje, če odgovarja notranjim potrebam kmetijstva. Vedno je treba imeti pred očmi, da je agrarna politika kompro-

mis med notranjimi in zunanjimi interesi. Vprašanje je torej le v tem, če je bil ta kompromis smiseln in po svoji kvaliteti dober.

Na agrarno politiko EGS so že vedno vplivala uvodoma nakazana načela. Že konferenca v Stresi je nakazala potrebo, da EGS vzdržuje trgovinsko- in gospodarsko-politične odnose z drugimi državami. Tudi odgovorni politiki skupnosti so vedno spet poudarjali potrebo, da je treba v skupni agrarni politiki upoštevati zunanjo trgovino skupnosti. Te misli so vsebovane tudi v vseh resolucijah ustanov EGS. Še pred nedavnim je parlament skupnosti pri določanju ravni najvažnejših agrarnih cen priznal, da mora ta raven upoštevati prispevek skupnosti k harmoničnemu razvoju svetovne trgovine. Čisto na splošno kaže s tem agrarna politika skupnosti pozitivna načela specifično trgovinskopolitične narave, kakor jih ne poznamo pri nobeni drugi agrarni politiki v svetu. Bilo pa bi napačno, če bi kdo domneval, da obstoja koncepcija skupne agrarne politike v tem, da bi na klasične agrarno politične cilje, ki jih določa rimska pogodba, nakopičila nadaljnje cilje splošno gospodarske-

manjšimi območji naloga, ki jo je mogoče šele tekom let zadovoljivo rešiti. Čeprav je morala skupnost ta vprašanja rešiti v razmeroma kratkem času na veliko večjem prostoru in čeprav ve, da bo čas še marsikje zahteval kakšno korekturo, je dosedanja čas njene veljavnosti pokazal, da se je v praksi dobro obnesla.

Pri izgradnji skupne agrarne politike se je skupnost od vsega začetka trudila, da bi upoštevala mednarodne obveznosti včlanjenih držav na področju trgovinske politike. To velja zlasti za GATT (splošni sporazum o trgovini in carinah). Odgovarjajoče obveznostim tega sporazuma se je skupna agrarna politika v načelu odpovedala uporabi količinskih omejitev uvoza in je v okviru skupne ureditve tržišča liberalizirala uvoze iz vsega sveta. Neka določena omejitev velja le za uvoze z Vzhoda. V ta namen pred nedavnim sklenjena ureditev dopušča podgotovimi okoliščinami količinsko omejitev uvoza. Ta ureditev pa nima le naloge, da članicam olajša trgovanje z državno trgovino na Vzhodu, marveč štiti istočasno koristi zahodnih dežel na skupnem trgu. Onemogoča namreč, da bi se te države s svojimi posebnimi trgovinskimi sistemi zagotovile prevleke dežele v škodo ostalih trgovinskih partnerjev skupnosti. (Se nadaljuje)

Nov vozni red

na naših avtobusnih in železniških progah

Preteklo nedeljo je stopil v veljavo novi vozni red za leto 1963-64. Po tem voznom redu vozijo do nadaljnjega vlaki in avtobusi na progah jezikovno mešanega ozemlja kakor sledi:

V l a k i

PLIBERK—CELOVEC: — () samo v nedeljah, () samo ob delavnikih.
odhod iz Pliberka: 5.32, 6.42, 7.24, 9.25, 11.12, [14.15], [16.25], 17.54;
odhod iz Zvezne Kaple: 5.00, 10.05, [10.22], 13.10 [13.28], 16.53, [17.08];
odhod iz Celovca: 5.16*, 8.30, 9.05*, 11.05, 13.58*, 18.10*, 19.20.

* v Sinči vasi zveza v Zvezno Kaplo

PODROŽČICA—CELOVEC: — () samo od ponedeljka do petka, () samo ob nedeljah od 23. 6. do 25. 8.
odhod iz Podrožčice: 6.30, 11.15, 16.15, [19.00], [20.05];
odhod iz Celovca: [6.30], 7.45, 13.59, [17.35], 18.50.

V Svelni vasi imajo vsi vlaki avtobusno zvezo v Borovljah.

PODROŽČICA—BELJAK: — () samo ob delavnikih, () brzo-vlaki brez postanka na vmesnih postajah.
odhod iz Podrožčice: [0.35], [1.40], [4.00], [5.50], 6.44, [7.04], 11.10, [16.13], [16.50], 18.03, 19.59;
odhod iz Beljaka: [1.50], [4.25], [5.21], 7.45, 10.20, [12.37], [13.38], 13.50, [17.20], 18.55, [22.12].

SMOHOR—BELJAK: — () samo ob delavnikih
odhod iz Smohorja: [5.00], 5.49, 7.53, 10.02, 14.05, 16.10, 19.01, 21.00;
odhod iz Beljaka: 3.34, 6.15, 10.25, 14.35, 17.35, 18.45.

TRBIŽ—BELJAK: — () brzovlak z ednim postankom v Podkloštru.
odhod iz Trbiža: [0.27], [1.35], [3.50], 6.35, 8.25, 10.40, [11.25], [15.23], 16.35, 19.55
dodalno iz Podkloštra še ob delavnikih ob 6.00, 13.15 in 14.50
odhod iz Beljaka: [2.05], [3.34], [4.33], 6.15*, 6.40, 8.45, 10.25*, 12.40, [13.34], 13.53*, 14.35*, 17.35*, [18.20], 18.45.

* vozi samo do Podkloštra.

CELOVEC—BELJAK: — () brzovlak
odhod iz Celovca: [1.00], [2.50], [3.33], [5.33], 5.45, 6.35, [6.55], 7.40, 8.58, [9.30], 10.27, [10.52], [11.55], [12.36], 12.53, [12.59], [13.25], 13.37, [13.55], [15.45], 16.38, [17.25], 17.40, 18.45, [21.00], 21.20, 23.45;
odhod iz Beljaka: [1.16], [2.12], [4.40], 5.34, 6.40, 7.35, [8.25], 8.55, 10.00, [12.19], 12.25, 13.30, [13.50], [15.20], [15.52], [16.00], 16.10, [16.35], [17.25], 17.40, [17.57], 18.47, [19.36], 20.53, [21.38], [22.02].

MALOOLBMEJNI PROMET: — () brzovlaki

Podrožčica—Jesenice: [2.36], [4.59], [6.06], 8.49, [11.12], [14.08], 20.15, [23.20];

Jesenice—Podrožčica: [0.00], [1.10], [3.30], 5.50, [6.22], [15.36], [16.20], 19.31.

Pliberk—Dravograd: 9.40, 19.23;
Dravograd—Pliberk: 7.05, 16.36.

Labot—Dravograd: 8.29, 15.02;
Dravograd—Labot: 9.00, 16.35.

A v t o b u s i

() samo ob delavnikih, () samo ob nedeljah

Iz **PLIBERKA** proti
Velikovu: [5.40], 13.05, in od 8. 7. do 7. 9. ob 15.30;
Labotu: 15.15 ter od 8. 7. do 7. 9. ob 13.30 in 19.20.

Iz **ZELEZNE KAPLE** proti
Celovcu: [6.40], [16.30], ter ob [14.15] od Miklavčevega;
Velikovu: [6.30], [15.30].

Iz **KLOPINJA** proti
Celovcu: 8.24, od 9. 6. do 15. 9. še ob 10.45 in 17.17, od 7. 7. do 1. 9. pa še ob 6.31 in 13.36;
Velikovu: 5.28, 6.35, 10.50, 15.00, 17.30, 19.15, od 7. 7. do 1. 9. pa še ob 8.47;
Borovljah: [13.54], in od 7. 7. do 1. 9. ob 16.39.

Iz **VELIKOVCA** proti
Celovcu: [5.25], [6.00], 6.40, [6.50], [7.55], 8.00, 9.10, 11.40, 13.15, 14.50, 16.05, 17.10, 18.20, 19.20, [21.25];
Grebincu: [5.35], 5.50, 7.25, 10.50, 12.00, 14.05, 16.10, [18.15], 19.35, [21.05];
Labotu: [9.00], [13.15], [17.25], [18.25], [19.20];
Pliberku: 9.50, [17.30], od 8. 7. do 7. 9. še ob 12.35;
Železni Kapli: 13.20, 17.35;
Klopinju: 5.05, 6.05, 7.55, 9.20, 13.20, 18.25, od 7. 7. do 1. 9. pa še 5.40, 10.15, [11.10].

Iz **BOROVELJ** proti
Celovcu: 6.05, [6.30], [6.50], 7.10, 7.40, 8.10, nato vsako uro do 19.10, potem pa še ob 22.20;
Šmarjeti: [5.50], [8.00], [11.15], 14.10, [17.10], 18.10 in 19.00;
Selam: [6.45], [8.00], [12.40], 14.10, 19.00, ob ponedeljkih, torekih, četrkih in sobotah pa še ob 9.00;
Slovenjem Plajberku: [7.50], 14.10, 19.00, ter ob ponedeljkih, sredah, petkih in sobotah še ob 9.00;
Ljubelju: [8.00], 19.00 ter v ponedeljkih, četrkih, sobotah in nedeljah ob 14.10.

Iz **CELOVCA** proti
Borovljah: [5.05], 6.10, 7.00, 8.10, potem vsako uro do 19.10, 21.10, 23.15;
St. Jakobu v Rožu: [5.05], [12.00], 23.15 ter ob sobotah in nedeljah ob 16.45;
Zgornji Venci: [8.10], [11.10], 13.10, [17.30], 18.25 ter ob [5.35], [6.35] in [17.15] do Kormare vasi;
Skofičam: [12.00], 13.20, 17.20, 18.30, in ob [6.30], 8.00 in [17.10] do Hodiš;
Otoku in Vrbi: 6.30, 7.45, [9.15], 11.30, 13.20, 16.20, 17.20, 18.25, 21.00 ter ob [8.25] in od 7. 7. do 1. 9. ob 16.20 do Piramide;
Gollovem: 8.10 in 14.10, vendar le v četrkih, sobotah in nedeljah;

no naši zemlji

„Lira“ iz Kamnika tretjič med nami

Prvi slovenski pevski zbor „Lira“ iz Kamnika je preteklo nedeljo vrnil obisk pevske-mu zboru „France Pastek - Lenart“ in s tem tretjič od svoje ustanovitve pred 82 leti obiskal Koroško. Prvič je prišel na Koroško ob priložnosti Einspielerjeve in Slomškove proslave v Celovcu leta 1894. Takrat je nastopil tudi v Skočidolu pri Podravljah. Drugič nas je „Lira“ obiskala pred tremi leti, ko je koncertirala v Ločah nad Baškim jezerom, v Dobri vasi in pod Jerberkom.

Po tem obisku je pred dvema leti v Kamniku gostoval pevski zbor „France Pastek - Lenart“, ko se je vračal z Mladinskega pev-skega festivala v Celju. Liraši in Kamničani so sprejeli naš zbor s prisrčno gostoljub-nostjo, Lenartovci pa so „Liro“ povabili, da jih kmalu obišče v Železni Kapli.

To se je zgodilo preteklo nedeljo. Lira-ši so se z Lenartovci iz kapelških grabnov in Št. Vida v Podjuni srečali v enako napolnje-ni kapelški kinodvorani, kot so pred 2 leti Kamničani za koncert naših Lenartovcev na-polnili dvorano svojega prosvetnega doma. Ko sta predsednik SPD „Zarja“ Peter Ku-

har in predsednik „Lire“ docent ing. Če-bul izmenjala prisrčne besede pozdrava, je dal dirigent Samo Vremšak znamenje za pričetek koncerta.

Koncert je v prvem delu vseboval norveške, italijanske, ameriške, danske, španske, črnske, ruske in ukrajinske narodne pesmi, v drugem delu pa najprej narodne pesmi jugoslovanskih narodov, nato pa slovenske narodne, med njimi tudi Kernjakovo „Si-man“. Vse pesmi je zbor odpel mogočno in z občutkom dobro izvežbanih pevcev ter spretnega zborovodje. Koncert je bil za na-še prebivalstvo spet enkrat edinstvena pa-norama narodnih pesmi, za kar se je „Liri“ ob vsaki pesmi posebej zahvalilo z navdu-šenim aplavzom.

Tudi to pot so Liraši povezali svoj obisk na Koroškem z ogledom zanimivosti naše dežele. Ko so si ogledali novo Kazaško jezero pod Velikovcem, so se podali mimo Osojskega jezera v Podravlje in v pone-deljek na Großglockner. V torek pa je radio Celovec posnel spored njihovih pesmi na trak.

Prva pomoč odloča!

Ta teden je po vsej Avstriji posvečen akciji za boljšo organizacijo prve pomoči pri nezgodah. Akciji „Prva pomoč odloča!“ posvečajo po vsej državi poklicna zastop-stva, vodstva podjetij ter varnostni in zdravstveni organi veliko pozornost, pokrovitelj-stvo pa je ptevel zvezni prezident. Njen namen je, da bi najširšemu krogu prebival-stva predložila potrebo in nujnost pravilne prve pomoči pri nezgodah in da bi pristoj-ne ustanove našle med prebivalstvom več razumevanja za poznejše tečaje in šolanja o prvi pomoči.

Kako važna je prva pomoč in kako potrebno je, da se prebivalstvo udeleži teča-jev in šolanj o prvi pomoči, najbolj kaže neprestano naraščanje delovnih in promet-nih nezgod ter naraščajoči stroški zdravljenja njihovih posledic. Koroška stoji po šte-vilu nezgod nad avstrijskim povprečjem. Medtem ko je v zveznem povprečju leta 1961 odpadlo na 10.000 nezgodno zavarovanih 820 delovnih nezgod, jih je na Koroškem odpadlo 860. V istem letu se je na Koroškem pripetilo 8.928 delovnih nezgod in 1.569 nezgod na poti in na cesti, kjer so bili poškodovani ljudje.

Veliko teh nezgod bi bilo lahko preprečenih z nekoliko večjo skrbjo za varnost pri delu. Še več pa je primerov, kjer posledice nezgode ne bi bile tako tragične, kakor so bile, če bi bila na mestu nezgode zagotovljena takojšnja pravilna prva pomoč. Šo-lanje širokih slojev prebivalstva v nudenju takojšnje pravilne prve pomoči je velika nujnost in zapoved časa. Tovrstno šolanje prebivalstva je potrebno tako po tovarnah, delavnicah in gradiliščih kot pa na vasi med kmečkim prebivalstvom in uslužbenci pro-metnih podjetij. Prav in potrebno je, da vsako podjetje in vsaka vas odpošlje nekaj oseb na tečaje o prvi pomoči, ko bodo ti razpisani.

Bilčovs

Na Potoku pri Bilčovsu je v starosti 82 let preminul bivši tesar Pavel Šavnik, ki smo ga 15. maja ob veliki udeležbi žalnih gostov položili k zadnjemu počitku na pokopališče v Bilčovsu. Ob grobu in na domu je zapel domači slovenski pevski zbor v slovo, domači župnik pa je v ganljivih besedah orisal nje-govo življenje kot vzor poštenega, pridnega in skromnega delavca in družinskega očeta.

Rajni Pavel Šavnik je bil delavec, priden, varčen in skromen, pač tak, kakršni so zrasli na naši trdi, skopi zemlji. S svojo pridnostjo si je zgradil nov dom, na katerem je bil do-ber oče svojim šestim otrokom, za katere je skrbel z vso ljubeznijo in predanostjo.

Pavel Šavnik pa je bil tudi razgledan in za-veden član naše narodne družine. Njegova bistrost mu je pomagala, da je po treh letih odsluženega vojaškega roka postal vodja čete,

pozneje pa narednik. Zaradi svoje bistrosti in ljubezni do prebiranja knjig in časopisov je postal občinski odbornik in vpliven član naših gasilcev. Dolga leta je tudi deloval v tukajš-njem šolskem odboru. Za njegovo nesebično delo v korist občine in naše skupnosti mu bodi tem potom še enkrat izrečena naša topla za-hvala, vsem članom njegove družine pa naše iskreno sožalje.

Nenadoma je tukaj preminul tudi 79-letni bivši pismonoša Gregor Jakopič. Na poti po opravkih v Bilčovs ga je zadela srčna kap. Zvedeli pa smo tudi, da se je smrtno po-nesrečil tukaj rojeni 33-letni Lorenč Šelander. Ko je bil skupno z Vilijem Safronom iz Bilnjovsa z motornim kolesom na poti iz Sekire proti Celovcu, jima je skočila srna v motorno kolo, vsled česar sta se prevrnila. Lorenč Šelander je padel tako nesrečno, da je umrl že na poti v bolnišnico v Celovec. Vili Safron pa je odnesel le lažje poškodbe. Smrtno ponesrečeni zapušča vdovo in tri otroke ter mater. Njim kakor tudi so-rodnikom Gregorja Jakopiča naše iskreno sožalje.

Leta 1964 pričetek gradnje avtoceste Celovec—Beljak

Na 25. zasedanju o cestah v Innsbrucku je za gradnjo cest pristojni državni sekretar dr. Kotzina iz ministrstva za trgovino in ob-novo napovedal, da bodo prihodnje leto pri-čeli tako imenovano južno avtocesto Dunaj—Graz—Celovec—Trbiž graditi tudi na od-sekih Celovec—Beljak in Graz—Gleisdorf na Štajerskem. Podrobnosti priprav za gradnjo teh odsekov bodo določene 7. in 8. junija ob priložnosti pregleda državnih cest. Pri pri-pravljajalnih delih za avtocesto na odseku Celovec—Beljak bodo upoštevani tudi adapta-cijska dela na Tržaški cesti med Celovcem in Beljakom, ki so povezana z gradnjo avtoceste, kakor so to med drugim zlasti nadvozi čez železniško progo na tem odseku, ki bodo stali okoli 130 milijonov šilingov. Na pristojnih mestih računajo, da bo odsek avtoceste Celovec—Beljak stal okoli 1,2 milijarde šilingov.

SPZ NAZNANJA

Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“ priredi na binkoštni ponedeljek ob 1/23. uri popoldne

K O N C E R T

v kulturno prosvetni dvorani v Št. Ilju ob Dravi.

Na sporedu petje in godba.

Zgleden nastop škocijanske mladine

Po lanskem prvem, še dokaj plahem poiz-kusu je v četrtek preteklega tedna slovenska šolska mladina iz Škocijana in okolice poka-zala, da je postala vsebolj korajžna in samo-zavestna ter da se je med tem pridno urila v odrskih nastopih. To pot se nam je predstavila s pravljico igr »Rdeča kapica« in jo odig-rala lepo in v splošno zadovoljstvo starih in mladih. Zlasti mladina, ki je v vrstah razum-ljivo prevladovala, kar ni mogla dati izraza svojemu priznanju sotovarišem na šolski klopi za dobro odigrane vloge. Pa tudi odrasli smo bili večkrat presenečeni nad našimi mladimi talenti in nad njihovo izvežbanostjo, zakar so se trudile Micka Kapova, Milena Gröblacherjeva in Erna Rigelnikova. Tem potom jim bodi za njihov trud izrečena naša prisrčna zahvala, ki velja tudi Milki Hartmanovi za lepe pesmice in plese naše mladeži na odru. Naša zahvala pa je nasproti veselju in navdušenosti naših naj-mlajših zelo skromna. Prav to veselje in to navdušenje je vsem sodelujočim najlepše pri-znanje za vložen trud.

Uspešno prireditelj naših najmlajših je v od-morih popestril in olepšal instrumentalni trio »Korotan« Hanzija Kežarja ter pesmice Micke Kapove in Šimeja Wvulicha iz Grabalje vasi.

V nedeljo, dne 23. junija 1963 ob 15. uri bo v Delavski zbornici v Celovcu zaključna prireditev Slovenske gimnazije pod naslovom

„Šola pozdravlja svoje prve maturante“

Vstopnice dobite od 5. junija na-prej v šolski pisarni.

Bralci se oglašajo:

Imena „Zajezeno jezero Kazaze“ ni mogoče spreminjati

K pismu bralcev prof. Herberta Strutza v »Kleine Zeitung« od 11. maja pod naslovom »Velikovoško ali Kazaško jezero?« menimo, da gospodu profesorju ne bi bilo treba spraševati po imenu tega jezera v časopisih. Ker pa je to vendar napravljen, hočemo tudi s svoje strani prispevati k razčiščenju vprašanja imena je-zera na Spodnjem Koroškem.

Ko je pričela elektrarna v Kazazah obra-tovati, je govornik Avstrijskih dravskih elek-trarn ob priložnosti otvoritvene slavnosti iz-recno ugotovil, da bo zajezeno jezero pred elektrarno nosilo ime »Stausee Edling«, kar po slovensko pomeni »Zajezeno jezero Kaza-ze«. Po tem imenu se je ravnal tudi znani kar-tografski zavod Berndt-Freytag und Artaria na Dunaju, ki je v šolski zemljevid za Ko-roško vnesel jezero pod imenom »Stausee Ed-ling«.

S tem je spraševanje za imenom jezera s strani prof. Strutza odveč, kakor je tudi od-več najnovejši poizkus mestne občine Veli-kovec, da bi jezeru dodali ime Velikovec. Avstrijske dravske elektrarne so lastnik jezera in so mu dale ime, ki ga je prevzel tudi karto-grafski zavod Berndt-Freytag und Artaria v svoje zemljevide. Velikovec lahko kvečjemu zaprosi, da bi deželna vlada njegovo ime razširila na »Velikovec ob zajezenem jezeru Kazaze«.

Kar pa tiče koroško deželno vlado, ima le nalogo, da dejansko stanje v primeru »Zaje-zenega jezera Kazaze« potrdi, ker gre druga-če v nevarnost, da se v javnosti ravno tako osmeši, kakor se je osmešil poizkus imenova-nja jezera po mestu Velikovec.

Prebivalci Kazaz

KOLENDAR

Petek, 31. maj: Angela
Sobota, 1. junij: Feliks
Nedelja, 2. junij: Binkošti
Ponedeljek, 3. junij: Bink. poned.
Torek, 4. junij: Frančišek
Sreda, 5. junij: Bonifacij
Četrtek, 6. junij: Norbert

Skrivnost svetlobne hitrosti

Ko se je človek otresel okov srednjeveškega mračnjstva in praznoverja, se je začel zanimati za prirodne vede. Vrstila so se odkritja, ki so jih včasih spremljali tudi številni pomisleki.

Nekaj takega se je primerilo svetlobni hitrosti. O njej sta se oblikovali dve šoli, dvoje mnenj.

Prva je verjela, da je svetlobna hitrost trenutna in časovno neodvisna, to je, da se pojavi hkrati na dveh med seboj oddaljenih mestih.

Temu mnenju je nasprotovala druga šola. Trdila je, da je svetlobna hitrost končna, izmerljiva in se mora pojaviti najprej na enem mestu in šele nato na naslednjem, bolj oddaljenem.

Slavni italijanski znanstvenik 16. stoletja in konstruktor teleskopa Galileo Galilei je sklenil obe teoriji praktično preizkusiti. Pomagala sta mu dva prijatelja. Noč za nočjo, ob določeni uri, je eden odkril nočno svetilko, njegov tovariš na oddaljenem griču pa mu je na enak način odgovoril. Na vprašanje, ali se je svetloba pojavila trenutno, neprizadežni opazovalci niso znali odgovoriti. Morda je bila hitrost res trenutna ali pa je bila hitrost prevelika za tako grobo merilno metodo.

V znanstveni preprič se je vpletel tudi francoski matematik in oče analitične geometrije René Descartes. Postavil je teorijo, da je svetloba pritisk in da nastopa trenutno. Do podobnega mnenja, toda na podlagi drugačnih sklepov, je prišel tudi nemški astronom

so bile tedanje ure pregrobo in z njimi ne bi mogel izmeriti svetlobne hitrosti na tako kratki razdalji, kot je to hotel Galilei. Roemer se je odločil, da bo uporabil astronomske razdalje in izmeril čas svetlobe na več milijonov kilometrov dolgi poti od Jupitra do Zemlje.

Za razumevanje navedenega dokaza pa se moramo še bežno spoznati z največjim planetom našega sončnega sistema, z Jupitrom, ki ga po današnjih ugotovitvah obkroža 12 lun. S teleskopi, ki so jih imeli leta 1676, so ugotovili le štiri. Te lune stalno obkrožajo Jupiter. Tedaj, ko so za njim, jih z Zemlje ne moremo videti in pravimo, da so v eklipsi.

Jupiter in Zemlja se vrtita okoli Sonca, toda Zemlja ga obkroži enkrat na leto, Jupiter pa enkrat v dvajsetih letih. To pomeni, da sta si Jupiter in Zemlja med stalnim kroženjem okoli Sonca enkrat zelo blizu, drugič zelo daleč.

Če predpostavljamo, da sta si Jupiter in Zemlja najbližje (to je v perigeju) oktobra, potem bosta najbolj narazen (v apogeju) po približno 6 mesecih. Svetloba z Jupitra bo morala v apogeju prepotovati razdalje med Jupitrovo in Zemljino potjo (ekliptiko) še dodatnih 300 milijonov km, to je razdaljo Zemljine poti okrog Sonca.

Roemer si je za opazovanje izbral luno, ki je Jupitru najbližja. Astronomi so tedaj že vedeli, da ta satelit obkroži Jupiter v nekaj manj kot dveh dneh. Na podlagi te ugotovitve so lahko natančno napovedali čas, ko se bo satelit skril v Jupitrovo senco. Toda luna se je trdovratno upirala vsem tem razumskim sklepom in so jo videli tudi tedaj, ko bi se po vseh izračunih morala skriti.

To neobičajno obnašanje si je Danec obrazložil po svoje. Možnost, da satelit nepravilno obkroži Jupiter, je zavrgel. Luna, tako je sklepal, ne kroži s spremenljivo hitrostjo, marveč enakomerno. Skrije se ob točno določenem času. Navidezno zapoznitev zakrivi torej apogej, saj mora svetloba potovati do opazovalca dalj časa.

Roemer pa je bil ravno tako previden kot natančen in se je o svoji predpostavki večkrat prepričal, preden je izdelal matematični obrazec, ki je nastop eklipse pravilno napovedal. Svoje dognanje je objavil in pristavil, da bo do eklipse prišlo deset minut po času, ki so ga določili astronomi.

Navdušeni vendar skeptični astronomi se sklenili preveriti Roemerjeve trditve. Ob prvi ugodni priložnosti so naravnali teleskope in mrzlično čakali. Oddaljeni satelit se je vedno bolj bližal velikemu planetu in se skril tedaj, kot je Roemer napovedal.

Dokaz je bil na dlani: svetlobna hitrost je izmerljiva in končna, toda nejeverneži se še nekaj časa niso dali prepričati. Zaradi vztrajnosti...

Pri izračunih je Roemer dobil hitrost 225 tisoč kilometrov na sekundo. Upoštevajoč pogoje je ta rezultat zelo dober. Odstopanje od sedaj znane vrednosti, to je 300.000 kilometrov na sekundo, pa je zakrivil slabo izračunan premer Zemljine poti okrog Sonca in dejstvo, da so meritev napravili na veliki razdalji.

Zato so znanstveniki poskušali določiti svet-

lobno hitrost na manjših razdaljah. Minilo pa je poldrugo stoletje, preden je to uspelo leta 1849 francoskemu fiziku Louisu Fizeauju. Ozek svetlobni žarek je usmeril na izmerjeno razdaljo 8633 m. Pred svetlobnim žarkom pa je bilo nameščeno še nazobčano vrtljivo kolo.

Hitrost kolesa so naravnali tako, da je žarek naredil pot proti zrcalu in se vrnil ob tabor, ko je ta prekinil vpadajoči svetlobni žarek.

Nato so izmerili še število vrtljajev, ki jih je kolo naredilo v eni minuti, in izračunali kem času, da je zadel sredino naslednjega zotranje enega polnega obrata. Fizeau je dobljeno vrednost delil s številom zob in presledkov in točno ugotovil, koliko časa je preteklo, preden je vsak zob prekinil žarek. Ker je medtem svetloba potovala do zrcala in se od njega odbila ter prispela do sredine zoba, je to pomenilo, da je v tem časovnem obdobju naredila dvakratno pot 17.266 metrov. Z nadaljnjim izračunom je dobil, da svetloba potuje s 314.000 km/sek.

Vendar je bila tudi ta metoda še vedno nenatančna in pomanjkljiva. Fizeaujevi nasledniki so jo izpopolnili in leta 1862 je Leon Foucault eksperimentalno dobil, da je hitrost svetlobe okrog 297.000 km/sek.

Astronomi še vedno niso bili zadovoljni in so hoteli dognati hitrost svetlobe v praznem prostoru. Njihovi dolgoletni želji je ustregel Američan Albert Michelson in je po 50-letnem prizadevanju leta 1932 iznašel tunnelsko metodo. Njegov tunel je bil železna cev s premerom 90 cm in 1600 m dolga. V njej so ustvarili visok vakuum in nato uporabili izboljšano Fizeaujevo metodo. Dobili so hitrost 299.774 kilometrov na sekundo.

Po Michelsonu so z uporabo sodobnih pripomočkov izdelali še več natančnih metod. Dobljene vrednosti so se le malo razlikovale. To je dopuščalo dve domnevi, in sicer da so naprave nenatančne ter da svetlobna hitrost ni konstantna.

Če bi slednje držalo, bi to pomenilo, da je

treba pri enem najvažnejših obrazcev našega časa, ki je tesno povezan z imenom Alberta Einsteina, vnesti nekatere korekture. Ker po mnenju znanstvenikov tiči v natančni vrednosti svetlobne hitrosti ključ do številnih skrivnosti zemlje in vesolja, je »lov« na dejansko vrednost pomembnejši kot kdajkoli.

Seveda za praktične namene in večino izračunov zadostuje, če rečemo, da je svetlobna hitrost stalnica in enaka 300.000 km na sekundo.

Kosilo za vse ljudi sveta

Če bi se zbrali vsi ljudje sveta za isto mizo — ob koncu lanskega leta nas je bilo približno 3.115 milijonov — bi ta miza 23,5-krat obsegla naš planet. Če se obdrži sedanjí tempo prirastka, bi morala miza ob koncu sedanjega stoletja, torej leta 2.000, okoli 47-krat obkrožiti Zemljo, če naj bi bilo za njo dovolj prostora za vse takratno prebivalstvo. Vsak dan je treba pripraviti krožnike za nova usta, vsako jutro podaljšati »svetovno mizo« za 29 km.

Pa hrana, s katero bi postregli za to mizo? Na prvi pogled se zdi neverjetno, vendar je točno, da je človek doslej izkoristil za pridobivanje te hrane komaj 8,55 odstotka zemeljske površine. Na tej, razmeroma majhni površini pa je proizvodnja hrane zelo neenakomerna, saj v nekaterih deželah pridelajo na hektaru desetkrat več riža kot drugod. V pridelku pšenice so razlike še večje: najvišji donos je dvajsetkrat bogatejši od najnižjega. Podobna nesorazmerja so tudi v sredstvih, ki jih uporabljajo obdelovalci zemlje, da bi izboljšali donos. V evropskih deželah na primer porabijo v povprečju 78-krat več umetnih gnojil kot v Afriki.

Odpornost človeškega organizma

Kadar spustimo nase mrzel tuš, imamo občutek, da bo kar po nas, tako nas duši. In vendar se na priliko Eskimi kopljejo v ledeni vodi, ne da bi jim to povzročalo posebno neugodje. Običajno pravimo, da so navajeni in da imajo odpornejši organizem. Kaj pa pomeni, znanstveno vzeto, odpornost organizma? Da bi to ugotovila, sta dva zdravnika iz Cambridgea, doktor Evans in Keatinge, poizkusila s sistematičnim prilagajanjem na mraz in vremenske nepravilike.

Izbrala sta skupino desetih popolnoma zdravih prostovoljcev iz britanske armade in jih odpeljala na Norveško, kjer so prebivali deset dni v neki koči 400 metrov nad morjem.

Pred prvim poizkusom so ti človeški poizkusni kunci morali prebiti najprej štiri ure v zakurjenem prostoru. Dali so jim malo prepečenca. Potem so morali za pet minut pod zelo vroč tuš, nakar so se skrbno obrisali. Opremljeni z merilnimi aparati, pneumografi, aparati za merjenje krvnega pritiska, električnimi termometri, so zatem stali štiri minute pod tušem pri 5 ali 6°C. Pri tem so držali levi kazalec v ledeni vodi.

Tako so delali osem dni zapored. Podnevi s bili skoraj ves čas zunaj in se razgibavali s telesnimi vajami. Zadnji dve noči so prebili v snežnih votlinah in takoj po povratku v kočjo so morali pod mrzel tuš.

Proti pričakovanju so vsi enoglasno izjavili, da ni bil najhuši prvi, marveč drugi dan. Nasprotno pa jih preizkušnja zadnji dan ni skoraj nič prizadela. Merilni instrumenti so dokazali, da se niso prilagodili samo duševno, ampak da se je tudi organizem naučil briniti. Pri prvem mrzlem tušu je njihov krvni pritisk poskočil za 25 milimetrov; na koncu pa se je dvignil le za 10. Levi kazalec, ki so ga držali v ledeni vodi, je v začetku izgubil 94% svoje toplote, proti koncu je ta odstotek padel na 70% in celo na 55% pri nekaterih posameznikih. Tako je bil prvič objektivno potrjen občutek utrujenosti.

Nov zrcalni teleskop za Argentino

Neka specializirana tovarna v ZDA izdeluje stekleno telo za zrcalo novega teleskopa, namenjenega univerzi v La Plati — Buenos Aires. Zrcalo bo imelo premer 2,14 m in debelino 33 centimetrov.

Stekleno telo je težko okrog 2 toni in ga bodo pripeljali z vlakom do newyorškega pristanišča, nato pa z ladjo do Buenos Airesa. Zaradi posebnih zahtev bodo zrcalo brusili na kraju samega izdelave. Izdelano bo iz borosilikatnega stekla, ki ima majhno razteznost in je odporno proti temperaturnim razlikam ter dovolj mehansko trda. Sestavina tega stekla omogoča neizkrivljeno sliko.

Slikeno telo bodo na kraju samem stalili in steklo vili v model. Zaradi izredne opreznosti, da ne bi nastale razpoke, bodo maso postopoma hladili v posebni peči za hlajenje.

Johann Kepler. Anglež Robert Hooke pa je proti koncu 17. stoletja nastopil z revolucionarno idejo in trdil, da je svetloba valovanje, ki prepotuje fantastično velike razdalje v neopojljivo majhnem času.

Prerokanja o sprejemljivosti te ali one teorije bi se še nadaljevala, če ne bi vmes posegel bistri Danec Ole Roemer. Leta 1676, star 32 let, je na pariški Académie Royale des Sciences poročal, da je izmeril svetlobno hitrost. Akademiki so se o tej trditvi lahko prepričali na podlagi priloženih postopkov.

Pri poskusih je mladi Roemer ubral drugačno pot kot predhodniki. Po njegovem mnenju

Ivo Andrić

58

Travniška kronika

Tu je vnovič videl pobožnost katoliških kmečkih ljudi in spoznal blizu življenje redovnikov svetega Frančiška bosenskega formata. In vnovič je govoril in se prekal s »svojim gospodam nasprotnikom« fra Julijanom.

Bil je gorak in lep prazničen dan v najugodnejšem letnem času, ko je sadje že zrelo, listje pa še zeleno. Okorno pobeljeno samostansko cerkev so naglo polnili kmečki ljudje v čistih, povečini belih praznih oblekah. Pred začetkom maše je vstopila v cerkev tudi gospa Davilova. Des Fosses s fra Julijanom, ki je bil prost, je ostal v slivniku. Tu sta se sprehajala in pogovarjala.

Kakor vedno, kadar sta se videla, sta razpravljala o odnosih med Cerkvijo in Napoleonom, o Bosni, o poklicu in vlogi fratrov in o usodi bosenskega ljudstva vseh ver.

V cerkvi so bila odprta vsa okna in je zdaj pa zdaj odjeknil glas ministrantovega zvonca ali globoki starčevski glas gvardijana, ki je pel mašo.

Mlada človeka sta uživala v pomenkih kakor otroci v igri. Njuno razpravljanje v slabi italijanščini, polno otročjosti, drznih trditvev in jalove trdovratnosti, se je

venomer vrtelo v istem krogu in se neptrenehoma vračalo na izhodno misel.

„Vi nas ne morete razumeti,“ je odgovarjal frater na vse Francozove pripombe.

„Mislim, da sem v tem času dobro spoznal razmere v vaši deželi in da sem v nasprotju s toliko drugimi tujci imel razumevanje tako za vrednote, ki jih ta dežela skriva, kakor za pomanjkljivosti in zaostalosti, katere tujec kaj hitro opazi in zelo lahko obsodi. Toda dovolite mi, da povem, kako mi je večkrat nerazumljivo stališče, ki ga zavzemate vi, fratri.“

„Saj vam pravim, da ne morete razumeti.“

„Ampak jaz razumem fra Julijan; samo da tega, kar vidim in razumem, ne morem potrditi. Tej deželi so potrebne šole, ceste, zdravniki, stik s svetom, delo in razgibanost. Vem, da nobene teh stvari ne morete doseči in ostvariti, dokler imate turško oblast in dokler se Bosna ne priključi Evropi. Toda vi, kot edini šolani ljudje v deželi, bi morali svoje ljudstvo pripravljati za napredek in ga v to usmerjati. Namesto tega pa se ogrevate za fevdalno, konservativno politiko reakcionarnih evropskih sil in se hočete vezati na tisti del Evrope, ki je obsojen na pogin. To je neumljivo, kajti vaš narod ni obtežen s tradicijami ne stanovskimi predsodki; njegovo mesto je potemtakem med svobodnimi in razsvetljenimi državami in silami Evrope...“

„Kaj nam bo prosveta brez vere in Boga?“ je vpadel frater. „Ta prosveta bo tudi v Evropi kratkotrajna. Dokler pa traja, prinaša samo nemir in nesrečo.“

„Motite se, dragi fra Julijan, molite korenito. Malo več tega nemira bi tudi vam tukaj ne škodilo. Saj vidite, da je bosenski narod razcepljen na tri ali celo štiri vere, prav tako razcepljene in smrtno sprte med seboj. Vsi

skupaj pa ste z nepretrdnim zidom ločeni od Evrope, to se pravi, od sveta in življenja. Varujte se, da ne bo na vas, fratrih, ostal zgodovinski greh, da niste tega razumeli in da ste svoj narod vodili v napačno smer, da ga niste pravočasno pripravili za liso, kar ga neizbežno čaka. Med kristjani turškega cesarstva je večkrat in čedalje pogostejše slišati glasove o svobodi in osvoboditvi. In nekega dne bo morala res tudi v te kraje priti svoboda. Toda že davno je bilo rečeno, da ni dovolj svobodo doseči, temveč je mnogo važneje postati svobode vreden. Brez sodobne vzgoje in svobodoumnejših nazorov vam ne bi nič pomagalo, ako se otresete osmanlijske oblasti. V teku stoletij se je vaše ljudstvo v mnogočem tako izenačilo s svojimi zatiranci, da mu ne bo veliko pomagano, tudi če Turki odidejo, ker mu bodo pustili razen slabosti, ki jih ima kot raja, še svoje napake: lenobo, nestrpnost, duh nasilstva in oboževanje grobe sile. To bi dejansko ne bila osvoboditev, ker bi svobode ne bili vredni niti bi je ne znali uživati. Prav kakor Turki bi znali samo tlačaniti ali tlačiti druge. Nedvomno bo tudi vaša dežela nekega dne prišla v sklop evropskih narodov. Toda lahko se zgodi, da bo razdvojen in dedno obremenjen z nazoni, navadami in nagoni, kakršnih drugod nikjer več ni, ki jo bodo kot strašila ovirali v normalnem razvoju in naredili iz nje nesodobno spako in plen za vsakogar, kot danes za Turke. Toda to ljudstvo tega ne zasluži. Sami vidite, da noben narod, nobena država v Evropi ne gradi svojega napredka na verski podlagi.“

„Saj prav v tem je nesreča.“

„Nesreča je živeti tako življenje.“

„Nesreča je živeti brez Boga in se odpovedati veri očetov. Mi se ji kljub svojim napakam in slabostim nismo odrekli. Za nas veljajo besede: Multum peccavim, sed fidei non negavit — veliko je grešil, vere pa ni zavrgel!“ je

Od 4. do 17. junija:

Popis kmetijskih strojev na plinski pogon

V okviru akcije za pocenitev goriva za pogon kmetijskih strojev bodo v času od 4. do 17. junija po občinah popisovali vse stroje, ki jih neposredno ženejo motorji na bencin ali nafto. Vsi lastniki in najemniki kmetijske zemlje od 0,5 ha površine naprej so v tem času dolžni, da pri uradu pristojne občine prijavijo vse traktorje, enosne traktorje, motorne kosilnice, žitne kombajne, motorne škroplilnice, stoječe plinske motorje in vse druge stroje na neposreden plinski pogon.

Prijava teh strojev k popisu je v korist vsakega kmetovalca, ker je od tega popisa odvisen državni prispevek za pocenitev bencina, nafte ali petroleja v kmetijstvu.

Koroški konzument je postal pri mesu izbirčen

Do te ugotovitve pridemo, če primerjamo lanski zakolj goveje živine in prašičev z zakoljem leta 1961. Medtem, ko je lani zakolj bikov in telic v deželi narasel nasproti

letu 1961 za 21,7 in 27,4 %, je zakolj volov in krav narasel le za 6,2 % in 11,5 %. Skupno je bilo lani na Koroškem zaklanih za 14,2 % več odraslih goved kot leta 1961.

Če s tem porastom zakoljev goved primerjamo porast zakoljev telet in prašičev, potem lahko zaidemo v trditev, da se je lani konzum mesa razvijal v smeri govedine. Zakolj telet je namreč narasel le za 2,1 %, zakolj prašičev pa samo še za 1,5 %. S tem vendar še nikakor ne more biti rečeno, da se koroški konzument in turistični gostje, ki prihajajo v deželo, odmikajo teletini in svinjini. Bolj kot to je namreč vzrok za ostajanja zakoljev pri teletih in prašičih njihovo pomanjkanje v lanskem poletju in to, da je bilo na Koroškem v glavnem zaradi turizma sorazmerno že vedno zaklanih več telet in prašičev kot pa v državnem povprečju. Medtem ko je bilo v državnem povprečju leta 1962 na odraslo govedo zaklanih 1,1 telet in 7,9 prašičev, je bilo na Koroškem zaklanih 1,4 telet in 8,4 prašičev.

Da pa je koroški konzument pri mesu bolj izbirčen od povprečnega Avstrijca, sledi tudi iz tega, da je v avstrijskem povprečju zakolj krav veliko bolj narasel kot na Koroškem. Lani se je povečal za 13,9 %, medtem ko se je zakolj bikov povečal le za 15,6 %, zakolj telic pa za 17,3 %.

Silos bi rad imel, toda kakšnega?

Vsak kmetovalec, ki je že spoznal, da mora imeti v hlevu krave, ki dajejo 3000 in več litrov mleka na leto, če hoče, da bo na kmetiji še lahko shajal, je pri tem tudi spoznal, da mu bodo krave te količine mleka samo dajale, če bo kolikor mogoče zelene beljakovinske njivske krme lahko siliral. Vprašanje silosnega prostora je v teh prizadevanjih postalo eno poglavitnih vprašanj sodobnih govedorejskih obratov. Vsak kmetovalec bo ugotovil, da je pri intenzivni govedoreji — in samo taka se izplača — 5 kubičnih metrov silosnega prostora na odraslo govedo premalo, da ga je treba več in da bi bilo prav, če bi ga bilo 10 kubičnih metrov na razpolago.

Med silosi današnjega časa sta v glavnem na izbiri stolpni silo iz kovine ali betona ter položni silo, kateri je v zadnjem času znan pod imenom „Fahrsilo“. Kateri od njih je boljši?

To vprašanje je zastavil kuratorij za racionalizacijo kmetijstva v Holsteinu in pri tem ugotovil, da je oblika silosa v prvi vrsti vprašanje njegove rentabilnosti, torej vprašanje kalkulacije, s katero obliko silo-

sa je mogoče doseči najcenejšim polom največji učinek v govedoreji. Omenjeni kuratorij je s tem v zvezi dejal, da ni res, da bi bili kvaliteta silaže in izguba hranilnih snovi odvisni od oblike silosa in da ni res, da bi bila silaža v položnem silosu slabša od one v stolpnem silosu. V obeh silosih je mogoče pridobiti najboljšo silažo. Štiriletni švedski poizkusi to potrjujejo.

Ni res, da bi bila količina sušine v silaži odvisna od oblike silosa, kakor tudi ni res, da bi silažo z visokim odstotkom sušine (seneno silažo) mogli pridelati zgolj v dragih kovinskih silosih ali pa betonskih stolpnih silosih z dragimi pokrovi. Prav tako ni res, da smejo silosi z manj kot 100 kubičnih metrov prostornine imeti le obliko stolpnega silosa. Tudi položni silo je lahko manjši od 100 kubičnih metrov, ne da bi zaradi tega kvaliteta silaže kaj trpela. Gre le za pravilno obliko položnega silosa in za pravilno metodo dela pri njegovem polnjenju.

Res pa je, pravi nadalje hollsteinski kuratorij za racionalizacijo v kmetijstvu, da najboljšo silažo najlažje pridelamo v her-

metičnih kovinskih silosih in da zahteva položni silos več skrbnosti pri tlačenju in pokrivanju silaže, če hočemo doseči isto kvaliteto. Res je tudi, da mora biti položni silos zelo premišljeno zgrajen, če hočemo priti v njem do dobre silaže, in res je tudi, da je odzemanje silaže s položnega silosa težje kot iz kovinskega silosa z mehničnim odzemanjem.

Pri teh primerjavah — pravi kuratorij za racionalizacijo v kmetijstvu — pa je treba vedno upoštevati, da na kubični meter silaže v povprečju ne odpade več kot 200 kg sušine ali 90 do 110 škrobnih enot. Ker pa polnimo silose navadno le enkrat na leto, je seveda odločilnega pomena, kako drag sme biti silo kot skladišče krme? Po svoji tozadevni računi pride kuratorij do tega, da stane škrobna enota v silaži brez amortizacije silosa 30 do 42 nemških pfenigov, odvisno od odstotka izgube hranilnih snovi pri spravlju in kisanju. Ker pa je mogoče preko mesa in mleka škrobno enoto vnovčiti le po 40 do 50 pfenigov, ostane za amortizacijo silosa in druge stroške ter za zaslužek le še 8 do 20 pfenigov na škrobno enoto.

Iz tega sledi, da je za kmeta najbolj interesantna tista oblika silosa, katerega gradnja je najcenejša, kajti od amortizacije silosa je v glavnem odvisna rentabilnost siliranja in krmljenja silaže. Čim cenejša je gradnja silosa, tem večji je zaslužek pri govedoreji.

Ali ozimno krmno mešanico lahko siliramo?

(Istočasno odgovor na vprašanje bralca K. L. iz R.)

Ozimna krmna mešanica, bodisi kot grašča z ržjo ali pšenico, bodisi kot grašljinka (Landsberger Gemenge) povzroča zaradi visokega odstotka vode pri siliranju nekaj težav. Če pa s tako krmno mešanico pri spravlju pravilno ravnamo, nam ni v stanju dati le dobro silažo, marveč tudi silažo z najvišjim odstotkom beljakovin. Pri spravlju in siliranju take krmne mešanice je potrebno, da se kar se da točno držimo naslednjega priporočila:

Za siliranje določeno ozimno krmno mešanico kosimo najbolje v začetku klasanja rži ali pšenice. Po košnji jo pustimo nekaj časa ležati na tleh, da ovne na 65 do 70 % vlage. V silos jo spravimo kratko zrezano. Na vsak pripeljan voz je priporočljivo, da damo 1 % sladkorja ali 2 do 3 odstotke melase, da obogatimo silažo na sladkorju, ki pospešuje mlečno kislino vrenje. Enako je priporočljivo, da pri tlačenju dodajamo odgovarjajočo količino silosola, Amasila, Kofasila ali podobne kisline, ki prepreči, da bi se v silaži pričele razvijati vrenju škodljive kisline. Da je treba silažo dobro stlačiti in da je treba silos takoj neprodušno zapreti, se razume samo po sebi.

Tako bo ozimna krmna mešanica dala odlično beljakovinsko silažo za krmljenje avgusta in septembra, ko pričnejo zaloge zelene krme navadno pojemati in ko tudi strniščne krme še ni. V kolikor pa bi to v igro vnesli silažo do jeseni ne mogli pokrmiti, lahko k njej siliramo jesensko silokoruzo ali strniščne krmne mešanice. Paziti moramo le na to, da bomo tudi tedaj silirali le ovenelo koruzo in zelenje, kajti skozi stlačeno maso v igro vnesemo sok svežih rastlin ne bi mogel pronicati na tla silosa, kar pa lahko povzroči kvarno vrenje in kisanje jesenske silaže.

vpadel fra Julijan, uživajoč v svoji strasti do citiranja.

Spor mladih mož se je povračal k izhodišču. Oba sta bila prepričana v svoje trditve, nobeden se ni izražal jasno ne dobro prislusnil, kaj pravi sogovornik.

Des Fosses je stal ob ostareli slivi, nagnjeni in porasli z gostim zelenkastim lišajem.

„Kaj res nikoli niste pomislili, da bodo morali narodi, ki živijo pod turško oblastjo in se imenujejo z raznimi imeni in izpovedujejo razne vere, nekega dne, ko se bo zrušil turški imperij in zapustil te kraje, poiskati skupno osnovo svojemu obstanku, neko širšo, boljšo, razumnejšo in bolj človeško formulo...“

„Mi katoličani to formulo že imamo. To je Credo rimskokatoliške Cerkve. Kaj boljšega ne potrebujemo.“

„Toda vi veste, da vsi vaši sonarodnjaki v Bosni in na Balkanu ne pripadajo tej cerkvi in da ji vsi ne bodo nikoli pripadali. Saj vidite, da se nihče v Evropi ne združuje več na tej osnovi. Zato je treba iskati drug skupni imenovalec.“

Iz cerkve je zadonelo petje zbrane množice in ju ustavilo. Skraja boječe in neuglašeno, nato pa vse bolj složno in krepko so peli pomešani glasovi mož in žena, kmečko enoglasno in zategnjeno:

Bodi hvaljeno Jezusa telo!

Petje je odmevalo vse glasneje. Nizka kopasta cerkev brez zvonika, pokrita s črno škodlasto streho, vsa nekoličkanj nagnjena od oltarja k pročelju, je bobnela in odmevala kakor ladja z razvitimi jadrji v vetru in polna nevidnih pevcev.

Oba sta za trenutek umolknila. Des Fosses je hotel poznati besedilo pesmi, ki jo poje množica s takim pobožnim navdušenjem. Menih mu je prevajal besedo za besedo. Smisel pesmi ga je spomnil stare cerkvene himne:

Ave verum corpus natum
De Maria virgine...

Vtem ko je frater iskal besed za drugo kitico, je des Fosses raztreseno spremljal njegov trud, v resnici je pa samo poslušal okorno, preprosto, turobno in grobo prepevanje, ki se mu je zdaj zdelo kot složno blejanje neskončne črede ovac, potem pa spet kot šum vetra v temnih gozdovih. In vprašal se je, ali je mogoče, da to presunljivo pastirsko tarnanje, ki odmeva po vegasti cerkvi, izraža isto misel in isto vero kakor popevanje rejenih in modrih kanonikov ali bledečih semeniščnikov po francoskih katedralah? Urjamer! je pomislil, spominjajoč se Davillovega in von Mittererjevega mnenja o Musovem pelju in nehoti je zavil globlje v slivnik, bežeč od melodije, kakor človek obrne pogled od nepremagljivo otožne pokrajine.

Tu sta des Fosses in frater nadaljevala pomenek in si zadajala udarce, od katerih je pa vsak vendar ostal na svojem mestu.

„Odkar sem prišel v Bosno, se vprašujem, kako da vi fratri, ki ste videli svet in študirali, ki ste v bistvu dobri ljudje, resnični človekoljubi, ne gledate širje in svobodneje; kako da ne doumete zahtev časa in ne občutite potrebe, da se mora človek zblížati s človekom kot takim, da skupaj poiščeta dostojnejši in pametnejši način življenja...“

„Z jakobinskimi klubi?“

„Toda, oče Julijan, jakobinskih klubov tudi v Franciji že zdavnaj ni več.“

„Ni jih, ker so se spremenili v ministrstva in šole.“

„Ampak vi ste tu brez šol, brez vsega; in ko vas bo nekega dne dosegla civilizacija, je ne boste mogli več sprejeti; ostali boste razkosani, zmedeni, brezlična gmeta, brez smeri in cilja, brez organske zveze s človeštvom in svojimi sodržavljani, celo z najbližjimi soseskami.“

„Toda z vero v Boga, gospod!“

„Z vero, z vero! Saj menda niste edini, ki verujejo v

Boga. Milijoni ljudi verujejo. Vsak po svoje. To pa nikomur ne daje pravice, da se izloča in zapira v nezdravo oholost in obrača hrbet ostalemu človeštvu, večkrat celo svojim najbližjim.“

Iz cerkve se je usula množica, čeprav je kmečka pesem še donela in stakala kakor razmajani zvon, ko se ustavlja. Prišla je tudi gospa Daville in pretrgala brezkončno razpravljanje.

Obedovala sta v samostanu, nato pa krenila nazaj v Travniki. Fra Julijan in des Fosses sta se zbadala še med obedom. Potem sta se ločila in poslovala za vedno kot najboljša prijatelja.

Daville je odpeljal des Fossesa na poslovilni obisk k vezirju. Tako je še zadnjič videl Ibrahim pašo. Bil je čmeren in mrk kot še nikoli, govoril je z globokim, počnim glasom, obračal po ustih počasne besede in mignil s spodnjim čeljustjo kakor bi jih mlet. Z vnetimi, trdnimi očmi je s težavo, skoraj jezno gledal mladega Francoza. Bilo je očitno, da mu misli begajo daleč, da težko razume to mladost, ki se nekam odpravlja in poslavlja, in da je niti ne želi razumeti, temveč se je hoče čimprej znebiti.

Tudi uradni obisk avstrijskemu konzulu je bil kratak in se je dobro končal. Polkovnik ga je sprejel z nekakšnim otožnim dostojanstvom, toda ljubeznivo, in dejal, da mu je žal, ker ga ne more zaradi hudega in dolgotrajnega glavobola sprejeti tudi gospa von Mitterer.

Z Davillom je bila stvar težja in bolj zoprna. Razen pismenih sporočil je moral des Fosses odnesti s seboj veliko ustnih naročil, silno zapletenih in niansiranih. Čim bolj se eže bližal dan odhoda, so se tudi ta sporočila spreminjala in dobivala vse več rezerviranosti in novih priporočil. Navsezadnje mladi tajnik sploh ni več jasno vedel, kaj naj pove o življenju v Travniku in o delu konzulata.

(Se nadaljuje)

Vzdušje v policijski postaji četrtega okrožja je bilo zelo napeto. Vsakih nekaj minut je načelnik Warner nestrno odprl vrata svoje pisarne in mrko pogledal okrog po sobi kakor človek, ki pričakuje slabo novico.

Slaba novica je bil Tim Brennan. Ko je končno prišel, je takoj izginil v načelnikovo pisarno. Gledal je naravnost predse, kot ne bi opazil nobenega od svojih kolegov.

Očitno je narednik Warner zelo težko premagoval razburjenje, ko je Brennan stopil predenj. Nagubani obraz je razvlekel v ne-

centovo avenijo, je zbežalo nekaj mladenikov okrog vogala, kot bi imeli kaj slabega za bregom. Na tisti strani ceste, kjer je prepovedano parkiranje, je stal tovornjak. Vendar pa ni bil iz našega mesta in ker je takoj nato prišel voznik iz hiše, sem ga samo posvaril in ga nisem kaznoval.

Okrog poldvanajstih sem prišel v Hughesovo ulico, tam, kjer je trgovska hiša, saj veste. Tisti hip se mi je zazdelo, da se nekdo stiska k vežnim vratom. Pomislil sem: »Tukaj pa je treba malo pogledati!« Nenadoma sem za-

stil sem zasledovanje in skušal pomagati nedolžni žrtvi. Slabo je kazalo. Krogla je zadela v prsi. Poklical sem rešilni avto, ga spravil v bolnišnico in odšel na postajo pisat poročilo.

No, tako se je zgodilo, gospod načelnik. Warner je položil roko Brennanu na rame. »Kaj takega se lahko pripeti, Tim,« je tiho rekel. »Zaradi tega vam nihče nič ne očita. Pokonci glavo, Tim. Dober policist ste, strogi ste in veste, kdaj gre zares. Napredovali boste, nocojšnji dogodek ne bo ničesar spremenil, prav ničesar, Tim.«

Zazvonil je telefon. Warner je dvignil slušalko, poslušal in nato poskusil obdržati čim bolj miren videz. Ko je slušalko spet odložil, je hripavo rekel: »Hm — da, tako je pač. Umrli je. Ime mu je bilo Arthur Grant.«

Ob dveh ponoči je prišel stražnik Brennan domov. Žena, plavalaska tridesetih let, ga je čakala v kuhinji s skodelico mlačnega čaja.

»Si že slišala?« jo je tiho vprašal.

Prikimala je, se z vzdihom dvignila, odnesla skodelico k lijaku in izlila čaj. Možu ni z ničimer postregla. Vrnila se je k mizi, sedla in prekrizala roke na belo-rdečem voščenem prtu.

»Mrtev je, ne?« je čez nekaj časa šepetaje vprašala.

»Da,« je rekel Brennan.

»Kako ti je le uspelo, Tim?« je grenko vprašala. »Nekaj ti je treba priznati: bolj si prebrisan, kot sem ti pripisovala.«

»Pusti me pri miru, Sue.«

»Kdo je bil mali tihotapec z mamili, ki ti je pomagal pri tej umazaniji? Kaj si mu obljubil za povračilo, denar ali zaščito?«

»Nehaj že vendar!«

»Lepo si vse pripravil, Tim. Izvohal si, kje stanuje Arthur in kdaj ponavadi ponoči prihaja domov. Potem si insceniral vso to prefrigano igro. Ustrelil si ga, Tim, umoril si ga!«

Brennanov obraz je otrdel. »Svaril sem te, Sue,« je odločno dejal. »Kar naprej sem te svaril. Obema sem pravil, da se ne pustim imeti za norca. Moja žena me že ne bo vlekla za nos, njen ljubček pa še toliko manj.«

Sedel je za mizo. »Zdaj pa hočem svoj čaj,« je rekel.

Počasi je vstala in odšla za njegovim hrbtom k štedilniku.

Ko mu je stala za hrbtom, se je naglo obrnil in pograbil tok za pištolo; še je bila na svojem mestu. Sue pa je že stala pri štedilniku in natakala v skodelico.

In tedaj je Tim prvič pomislil, kolikokrat neki bo še v vseh teh letih, ki so pred njim, živno planil in se obrnil, kadar se bo žena preveč približala pištoli. In vprašal se je, ali je tako življenje vredno umora, ki ga je imel na vesti.

IZREKI

● Resnica je hrana kot pšenica.

(Hugo)

● Koče so koče, najsi jih postavimo na Alpe, piramide pa so piramide tudi v dolini.

(Young)

● Učenje je prvi korak, življenje že drugi.

(Hugo)

● Ljudje so kot hruške in breskve, sladke postanejo malo prej, preden začno gniti.

(Holmes)

● Starec je človek, ki se je najedel in zdaj gleda druge, kako jedo.

(Belzac)

● Če starci ne bi imeli izkušenj, kaj bi pa sploh imeli!

(Chincholle)

● Vsa skrivnost, kako podaljšati življenje, je v tem, da ga ne skrajšujemo.

(Fauchtersleben)

● Z nabirajočimi se leti spoznavamo meje svojih sposobnosti.

(Froude)

● Umetnost ustvarja stihe: pesnik pa je samo srce.

(Chenier)

Strel v noči

O. H. LESLIE

kaj, kar naj bi bilo pomirjajoč smehljal, in rekel stražniku Brennanu, naj sede.

»Samo mirno, prosim,« je rekel, kolikor je mogel prisrčno. »Saj ni prvič, da se je zgodilo kaj takega, pa tudi zadnjič ne.«

Brennan ni dvignil oči s tal.

»Poglejte me v oči, Tim,« je spodbudno dejal Warner. »Vem, da vam gre zadnje čase vse narobe. Doma imate družinske težave, prejšnji mesec vas niso povišali v naslednji čin, zdaj pa še to...« Vstal je in počasi stopil okrog pisalne mize.

»Tim, saj veste, da nisem nečloveški. Osebo ne zanimam za svoje podrejene. Rad bi vedel, kako se počutite, kaj mislite.«

»Saj si lahko predstavljate, kaj si zdaj mislim,« je potrto rekel Brennan.

»Da, vem. Toda morite se. Nihče vam ne more ničesar očitati zaradi te nesreče, dam vam svojo besedo, da je tako. Storili ste svojo dolžnost.«

»Imate že kaj novic? So klicali iz bolnice?« Warner je odkimal. Brennanu je ponudil cigareto. Ko jo je ta odklonil, si jo je prižgal sam. »No, prav. Zdaj pa mi lepo po vrsti povejte, kako se je zgodilo. Pazite, da ničesar ne izpustite.«

Brennan je dvignil pogled s tal, si šel z roko čez oči in začel poročati.

»Moje delo in okrožje poznate, gospod načelnik. Četrtr kjer patroliram, ni ravno najslabša v vsem mestu, vendar je kaj pogosto videti precej sumljivih tipov.«

Bil sem na obhodu, ki ga začnem ob desetih. Noč je bila mirna, saj se ob ponedeljkih le redko kaj zgodi. Ravno sem pregledal vse trgovske hiše na Južni cesti in preveril, ali so vsa vrata zaklenjena. Ko sem zavil na Vin-

gledal nekega moškega. Ko je videl, da se mu približujem, je naglo nekaj vtaknil v žep.

Bilo je tako, kot sem si mislil — pri sebi je imel mamila. Žepi so bili polni ampul, našel sem tudi injekcijsko iglo. Pomislil sem: »Morda ni samo vzivalec mamil, lahko je celo tihotapec.« Toda bil je majhen in droben, blizu petdesetih, in skoraj nič se ni branil, ko sem zahteval, naj gre z mano.

Potem pa, ko sva prišla do konca ulice, tam, kjer se začnejo opečne hiše, me je na vsem lepem s komolcem krepko sunil v trebuh in zbežal. Vem, bila je moja napaka. Takoj ko sem ga prijel, bi mu moral nadeti lisice. Toda res ni bil videti nevaren.

Naj bo, kakor hoče, kot blisk je tekel naravnost po cesti, jaz pa za njim. Ura je bila že okrog tričetrt na dvanajst in nikjer ni bilo žive duše. Zaklical sem mu, naj se ustavi, in potegnil pištolo. Ni me ubogal, zato sem zaklical še enkrat: »Stoj ali streljam!« Ustrelil sem mu nad glavo, toda tudi to ga ni ustavilo. Zato sem mu meril v noge.

Če mi verjamete ali ne: nimam pojma, od kod se je nenadoma pokazal tisti človek. Na vsem lepem je stal sredi ceste. Najbrž je prišel iz kake stranske ulice; lahko da je ravno stopil iz hiše, zaslišal strel in hotel videti, kaj se dogaja. Res nimam pojma, gospod načelnik.

Tako se je torej zgodilo: krogla je zgrešila tihotapca mamil in zadela mimoidočega. V prvem trenutku še nisem čisto razumel. Bilo mi je, kot bi me kdo s kolom po glavi. Tedaj je zadeti že padel po tleh, tihotapec pa je izginil za voglom.

Ostali sta mi dve možnosti — ali zasledujem begunca ali pa poskrbim za ranjenca.

Kako sem se odločil, vam je že znano. Opu-

H. ELLISON

Soba za samca

bila njegova obleka dobre kvalitete in v dobrem stanju — kolikor je pač to dež dovoljeval.

»Najemnina znaša deset dolarjev na teden. Plača se vnaprej.«

»Najprej bi si sobo rad ogledal,« je dejal moški, »če vam je prav.«

Stopila je pred njim po stopnicah in mu pokazala sobo.

»Lepa soba,« je dejal. »Malce starinska, toda udobna.«

»Ali jo boste vzeli?«

»Bom,« je dejal in že držal listino v rokah. Iz nje je izvlekel bankovec.

»Dovolj bo za deset tednov,« je dejal in se nasmehnil. »Upam, da najemnine ne boste zvišali.«

»Deset je, deset ostane,« je odgovorila urno. »Imenujem se Flynn. Kako je že vaše ime? Zaradi potrdila, veste.«

»John Walker. Potrdila pa ne potrebujem.«

»O, preveč ste zaupljivi. Potisnila vam bom potrdilo pod vrati v sobo.«

Pospremila ga je po stopnicah navzdol. »Strašen dan,« je pripomnila. »Ali ne bi popili čašice čaja, preden odidete zopet na ta grozni dež?«

»Ne, hvala. Morda tedaj, ko se bom vrnil.«

Odšel je.

Čez pol ure se je Walker vrnil, obložen s kovčki. Gospa Flynnova ga je pričakala ob pogrneni mizi. Na njej sta stali dve skodelici, srebrna doza za sladkor in kadeči se kotliček s čajem.

»Odložite svoje kovčke in vstopite,« je grnila.

Kmalu je sedel pri mizi. Bil je močan aromatičen čaj, skoraj črn.

»Na tak dan, kot je današnji, je čaj zlata

vreden,« se mu je nasmehnila. »Bala sem se že, da čaja sploh ne pijete.«

»O, pač, posebno tako močnega, kot je vaš.«

Štiri tedne je gospa Flynnova oprezovala. Zjutraj je komaj dočakala, da je Walker zapustil sobo. Komaj je zaprl vrata za seboj, je že stekla z metlo in s kunjo v njegovo sobo, da bi jo očistila in vohljala — toda prostora, kjer je skrival svoj denar, ni mogla odkriti.

Prepričana je bila, da ga nekje skriva. Ni bil tip človeka, ki bi svoj denar nosil v banko.

Konec petega tedna je prenehala z vohljanjem. Sredi šestega tedna je že sklenila, da mu bo odpovedala, ko je po naključju našla skrivališče.

Denar je bil skrit lepo zložen v njegovih nedeljskih čevljih, pokrit z umazanimi nogavicami. Z drhtečimi rokami je našla štirinajst šumečih stotakov.

Nato je stopila v kuhinjo, da bi pripravila vse potrebno.

Šele ko se je znočilo, je prišel njen podnajemnik domov.

Kakor po naključju je ravno tedaj stopila v predsobo. »No, danes ste pa pozni, gospod Walker,« je dejala kar se da prijazno. »Grozno vreme, kajne? Kaj hočemo, je pač april! Skodelica čaja vam bo gotovo dobro delala.«

Toda Walker je zmajal z glavo. »Zdaj nimam časa,« je dejal.

Urno je stopil po stopnicah v svojo sobo. Začuden je gledala za njim. To je bilo prvič, da je odbil povabilo na čaj.

Čez deset minut ga je slišala, da je zapuščal sobo. Planila je k oknu in gledala za njim. Lilo je kakor iz škafa. Pri tem vremenu gotovo ne gre daleč. Morda je šel po ci-

garete. Ko se bo vrnil, mu bo postavila na mizo zapeljiv, kadeč se čaj.

Čez kakih pet minut je prišel Walker ves premočen nazaj. Za čudo je kar sam potrkal na njena vrata.

»Kakšni pa ste, za božjo voljo!« se je hlinila. »Ali ste šli zopet ven? Nič vas nisem slišala, ko ste zapuščali hišo.«

»Opravek sem imel na pošti,« je rekel. »Moram vam namreč nekaj povedati.«

»Kaj pa, gospod Walker?«

»Jutri se bom odselil. Nastopil bom novo službo. V Chicagu.«

Prebledela je. Za las bi se ji bil skoraj izmaknil. »Zdaj ali nikoli!« si je mislila.

»No,« je dejala priliznjeno, »žal mi bo za vami, gospod Walker. Poslovilne skodelice čaja pa mi gotovo ne boste odbili, kajne?«

»Mudi se mi spat, gospa Flynnova,« je odgovoril. »Jutri moram zarana vstati.«

»Pa vzemite skodelico čaja s seboj v sobo,« ni popustila Mary Flynn.

»No, prav,« je naposled popustil. »Pri tem slabem vremenu mi čaj res ne more škodovati.«

Iz trebušastega vrča mu je nalila v skodelico čaja — in strupa, ki je bil v njem. Walker se je zahvalil, vzel dva koščka sladkorja, želel lahko noč in odšel.

»Vse gre kot namazano,« je pomislila gospa Flynnova. Imela je prav: če bi gospod Walker hotel popiti čaj pri njej, potem bi si morala izmišljati izgovore, zakaj se ne dotika svoje skodelice.

Sedela je v kuhinji in napeto prisluškovala. Ni minila minuta, ko je zaslišala zamolkel padec.

Tako urno še ni nikoli stekla po stopnicah kvišku. Sunkovito je odprla vrata.

John Walker je ležal na svoji postelji. Ni se več gnil. Poleg njega pa je stala napol izpraznjena skodelica.

Ko je gospa Flynnova prepričala, da je njen podnajemnik res mrtev, je planila k omari in privlekla ven njegove nedeljske čevlje.

Čevlji so bili prazni.

Gospa Flynnova je pričela mrzlično preiskovati sobo. Nobene razpoke ni izpustila. Nič.

Nenadoma se je zavedla: Walker je bil na pošti! Odposlal je denar. Štirinajst dobrih stotakov...

Kakor omamljena se je opotekla po stopnicah navzdol. Kakor pijana se je sesedla na stol. In avtomatično je prišla za vrč in si odsotno nalila čaja — in smrtnega strupa.

Ni minila minuta, ko je bilo slišati v samotni hiši še en zamolkel padec trupa na tla...

Dež je bobnal po oknu, ki je za njim stala Mary Flynn in gledala v neurje z očmi, polnimi jeze. Nič ni slišala neurja. Ni videla vode, ki se je penila preko prenapolnjenih žlebov. Videla je samo oba moža, ki sta nosila nosilnico s truplom in jo potisnila v mrliški avto.

»Ta capin me je ukanil,« je sikala gospa Flynnova. »Niti prebite pare ni imel, razen tega pa mi dolguje še najemnino za zadnji mesec. No, kaj takega se mi ne bo več zgodilo.«

Videla je, kako sta oba moža zaloputnila z vrati. Avto se je odpeljal.

»Tako, odpravljeno je,« je rekla gospa Flynnova in se obrnila od okna. Opremljena soba, ki je bila zdaj prazna, je bila v prvem nadstropju. Bila je zadušljiva in mračna kakor grob. Gospa Flynnova je urno preoblekla posteljnino, pometla sobo in uredila zavese.

Stopila je po stopnicah navzdol in mrmrala: »Moram ven, četudi bi prekle padale z neba!«

V predsobi je ležala na mizici emajlirana tablica. Pograbila jo je, odprla vežna vrata in kljub dežju in mrzlemu marčnemu vetru odhitela h kamnitim vhodnim vratom. Urno je obisala tablico na žebelj pred vrati in odracala nazaj v sobo.

Zdaj je bila zadovoljna. Tablica je bila izobešena in je sporočala vsakomur, ki je prišel mimo, da je soba prosta. Vaba je visela na trnku — Flynnova je upala, da bo prišla prava riba in ugriznila vanjo.

Postavila se je zopet na prežo ob oknu. Debela zavesa jo je skrivala pred pogledi mimoidočin. Cesta je bila kot izumrla.

Toda ni stala še četr ure ob oknu, ko je prišel po cesti moški v plašču z zavahanim ovratnikom in se ustavil pred hišo. Trenutek pozneje je odprl vrata in stopil na vrta. Toda še preden je utegnil pritisniti na zvonec, je gospa Flynnova že odprla vrata.

»Prečital sem tablico,« je pričel.

Gospa Flynnova je brž opazila, da je

30 milijonov šilingov škode pri požarih

Tekom leta 1962 so požari na Koroškem povzročili škodo v skupni vrednosti 30 milijonov 885.460 šilingov in je bila torej škoda, povzročena vsled požarov, lani za 5 milijonov šilingov višja kot leta 1961; prav tako pa je v primerjavi s prejšnjim letom naraslo tudi število požarov, in sicer za 81 primerov. Pri lanskih požarih na Koroškem je zgubilo življenje tudi sedem ljudi, osem oseb pa je bilo težko poškodovanih. Poleg tega je postalo žrtev ognja 12 konj, 120 govedi, 51 sinj, 11 ovac, 59 zajcev, 65 rac in 2727 kokoši. Škoda požarov pa bi bila seveda še mnogo večja, kajti v 765 primerih so požarne brambe preprečile škodo v skupni vrednosti nad 100 milijonov šilingov.

Tudi za lanske letošnje požare nosi največjo krivdo malomarnost: pri 169 požarih, ki so nastali vsled malomarnosti, je nastala škoda v vrednosti 5,4 milijona šilingov. Zaradi pomanjkljivih električnih napeljav je nastalo 77 požarov s skupno škodo 1,8 milijona šilingov, medtem ko je pri požarih, ki so jih povzročili otroci, nastala škoda skoraj enega milijona šilingov.

ŠPORTNI VESTNIK

KOŠARKA

Brazilija spet svetovni prvak

Zadnjo nedeljo je bilo v Rio de Janeiro zaključeno letošnje svetovno prvenstvo v košarki. Ponovno si je naslov svetovnega prvaka osvojila Brazilija, ki je zmagala v vseh finalnih tekmah in si s tem priborila 12 točk ter razmerje 485:411 v koših. V zadnji tekmi je Brazilija premagala reprezentanco Združenih držav Amerike 85:81, katera je veljala za resnega favorita tega prvenstva, vendar je razočarala že v prvi finalni tekmi, v kateri je — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — zmagala Jugoslavija.

Sploh je Jugoslavija poskrbela za največje presenečenje letošnjega prvenstva, saj je v finalnih tekmah podlegla edino dvakratnemu svetovnemu prvaku Braziliji, vse ostale finaliste pa je premagala in si z 11 točkami ter razmerjem 472:424 v koših priborila drugo mesto pred Sovjetsko zvezo (10 točk, razmer-

je v koših 426:399), Ameriko (9 točk, razmerje v koših 498:433), Francijo (8 točk, razmerje 369:438), Portorico (7 točk, 366:426) in Italijo (6 točk ter razmerje v koših 407:492). V odločilni tekmi je Jugoslavija premagala Sovjetsko zvezo, katera ni le evropski prvak, marveč je že na zadnjem svetovnem prvenstvu dokazala, da spada med najboljša košarkarska moštva sveta.

Najboljši igralec svetovnega prvenstva je bil Braziljanec Amaury, ki je dosegel 110 točk, nad sto točk pa so prišli tudi Petrov (Sovjetska zveza — 107 točk), Dorigo (Francija — 103) in Vlamir (Brazilija — 102 točki).

NOGOMET

Dunajska Austria pred ponovno zmago

V državnem nogometnem prvenstvu Avstrije bodo sicer odigrana še tri kola, vendar so tekme zadnjo soboto in nedeljo privedle že do precejšnje razjasnitve položaja. Dunajska Austria, ki si je že lani priborila naslov državnega prvaka, je tudi letos praktično že zmagovalc. V nedeljo si je v Celovcu priborila nadaljnji dve točki (Austria Celovec — Austria Dunaj 0:4), medtem ko je Admirale Energie kot njen glavni nasprotnik morala na lastnem igrišču kloniti pred WAC, ki je zasluzeno zmagal 2:1. S tem se je razlika med vodilnima ekipama povečala na 4 točke, ki bodo po vsej verjetnosti zadostovale, da si bo dunajska Austria tudi letos osvojila naslov državnega prvaka.

Prav tako je prišlo do precejšnje jasnosti tudi na koncu lestvice, kjer »novinci« bijejo med seboj trd boj za obstoj v državni ligi, vendar vse izgleda, da se bodo morali spet vrniti v regionalno ligo. Po 17 točk imajo Austria Celovec, Austria Salzburg in Wacker, 18 točk si je doslej nabral SVS Linz, pa tudi Simmering z 19 točkami še ni rešen vseh skrbi.

Kolesarske dirke

Na Nižjem Avstrijskem so bile prejšnji teden mednarodne kolesarske dirke, pri katerih so poleg domačih sodelovali tudi kolesarji iz Jugoslavije, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Poljske, Madžarske, Češkoslovaške in Romunije. Med posamezniki je zmagal domačin Christian pred Wiedermannom iz Vzhodne Nemčije in domačinom Postlom, pri ekipah pa je zmagala Vzhodna Nemčija pred Avstrijo, Poljsko, Madžarsko, Češkoslovaško, Romunijo in Zahodno Nemčijo.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 1. 6.: 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Mali brat“, roman — 15.45 Knjižni kotiček — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.00 Popoldanski koncert — 19.00 Šport — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1963: „Romeo in Julija“.

Nedelja, 2. 6.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Vesele melodije — 9.05 Cez gore in doline — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 13.00 Oporni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 „Pametna“, 18.40 Glasbene skice — 19.45 Godba na pihala — 20.15 Pester glasbeni spored — 21.15 Sprehod po stari Angliji.

Ponedeljek, 3. 6.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Vesele melodije — 9.05 Melodije, ki jih nikdar ne pozabimo — 11.00 Godba na pihala — 11.30 Car opere — 13.00 Oporni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Samo veselje z glasbo — 20.10 „Filmski milijonar“, opereta.

Torek, 4. 6.: 8.15 Jutranji koncert — 8.45 Ljudstvo in domovina — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.25 Če mene vprašate... — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 XY ve vse — 20.15 „Po ognjemetu“, slušna igra — 21.30 Moderna zabavna glasba.

Sreda, 5. 6.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni 1963: Zoltan Kodaly.

Četrtek, 6. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Pevska in igralna skupina Kleinkirchheim — 16.00 Glasba zate — 17.00 opoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Oddaja ja mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Lovska ura — 21.10 Ljudske pesmi.

Petek, 7. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Štirje proti štirim — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Sobota, 1. 6.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavni zvoki — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna polilika — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Pozdravi iz St. Gilgena — 17.10 Iz parlamenta — 18.00 Vseh devet — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Hura!, imamo stanovanje — 20.00 Avstrijska Hil-parada — 21.00 Strauss vam igra.

Nedelja, 2. 6.: 7.05 Jutranja glasba — 8.15 Kaj vidimo novega? — 10.15 Glasbena mešanica — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Glasbeni desert — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.30 Skandinavske pesmi — 17.10 Ljubezen v duru in molu — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 20.35 Literatura — 21.25 Johann Sebastian Bach: Kantata.

Ponedeljek, 3. 6.: 8.05 Jutra brez skrbi — 10.00 V španskem ritmu — 11.00 Karajan ciklus — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Pester glasbeni spored — 14.30 Otrška ura — 15.00 Richard Wagner na Dunaju — 16.00 Iz glasbenih popolnanih knjig — 18.10 Ples in pelje — 19.30 Sergej Prokofjev — 21.15 Štirindvajset ur „Sive hiše“ — 22.20 Zidovske melodije, židovski humor.

Torek, 4. 6.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Dopoldanski koncert — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Znanj orkestri — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Kako dolgo se lahko telefoniramo — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke — 19.30 Cole Porter, mojster glasbe — 20.30 Robert Štolz dirigira dunajske filharmonike — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 5. 6.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Nova zabavna glasba — 16.00 Pri nas doma, dunajski originali — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Halal Teenagerji! — 20.15 Kako se lahko dela znebimo — 21.10 Seine-Donava.

Četrtek, 6. 6.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Koncertna ura — 14.15 Znanj orkestri — 16.00 Negativni primer — 16.30 Mestni orkester iz Innsbrucka — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Od popevke do popevke — 19.30 Musique aux Champs-Elysees.

Petek, 7. 6.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komunisti — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otrška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Veseloliga — 21.00 Mi in gore — 21.25 Tretje znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 1. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obuja mi spomin... (Tinje)

Nedelja, 2. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 3. 6.: 7.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Torek, 4. 6.: 14.15 Poročila, objave. Nekaj o pravljici (Dr. Anton Feinig)

Sreda, 5. 6.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 6. 6.: 14.15 Poročila, objave. To in ono iz življenja živali.

Petek, 7. 6.: 14.15 Poročila, objave. Od pelka do pelka po naših krajih in pri naših ljudeh. Poje 1. slov. pevsko društvo „Lira“ iz Kamnika.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m

UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevna oddaja: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaledoskop — 10.15 Od tod in onod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsek dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radljski dnevnik.

Sobota, 1. 6.: 6.30 Napotki za turiste — 8.35 Spomini na partizanske dni — 9.25 Ansambel ožeta Kampiča — 12.15 Slovenske narodne — 12.30 Cez jug Evrope — 13.30 Za oddih in razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.40 Na domači grudi — 16.00 Vsek dan za vas — 17.50 Larry Adler in orglice — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.45 Naši popotniki na tujem — 20.00 Po domače... — 20.20 Arsene lupin — 21.00 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 2. 6.: 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Z opernega in koncertnega odra — 10.00 Se pomnite, tovariši... — 11.50 Nekaj glasbe za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.15 Trikrat petnajst — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Hammond orgle — 18.22 Z lokom po srhunah — 18.30 Šport — 20.00 Nedeljska panorama zabavnih melodij.

Ponedeljek, 3. 6.: 8.05 Zbori starjših in novjših jugoslovanskih skladateljev — 8.30 Ob zvokih zabavne glasbe — 8.55 Za mlade radovedneže — 12.15 Od Splita do Dubrovnika — 12.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.05 Italijanski operni pevci — 14.35 Voščila — 15.15 Iz arhiva zabavne glasbe — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Naš popoldanski estradni koncert — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Vesele in okrogle v domačem in zabavnem tonu — 20.00 Panorama zabavnih zvokov — 21.05 Koncert orkestra RTV Ljubljana.

Torek, 4. 6.: 8.05 Obisk v operni hiši — 8.40 V tričetrtinskem taktu — 9.25 Pesmi in plesi Sovjetske zveze — 12.15 Iz folklornih zapiskov — 12.30 Plošča za ploščo — 14.35 Pri skladatelju Lipoviku — 15.15 Operni napravi v plesnem ritmu — 15.30 V terek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Narodni v svojih pesmih — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Dalmatinski motivi in pejsaži.

Sreda, 5. 6.: 8.05 Povabilo na ples — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Popevke v sredo dopoldne — 10.15 Malo Bacha — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Vsek dan nova popevka — 12.15 Slovenske narodne — 12.30 Dvospevi iz francoskih oper — 13.30 Zabavna glasba — 14.35 Sprehod po Ljubljani — 15.15 Zabavna glasba na žetih strunah — 17.05 Popolnada s mehiškim nacionalnim orkestrom — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.30 Za ljubitelje popevk — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Ludwig van Beethoven: Fidelio, opera.

Četrtek, 6. 6.: 8.05 Francoske pesmi in zbori — 9.25 Četrkov dopoldanski operni spored — 12.15 Poslušajmo Beneške fante — 12.30 Od melodije do melodije — 14.05 Samospevi iz naše moderne — 14.20 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavni orkester Camarata — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Glasbena križanka — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Narodne pesmi iz Furlanije — 18.25 Prvi večerni ples — 20.45 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Igra kvartet Jožeta Privška — 21.00 Literarni večer.

Petek, 7. 6.: 8.05 Instrumentalne skladbe Bruna Bjelinškega in Mihovila Logarja — 9.25 Petkovo koncertno dopoldne — 10.15 Spored zabavne glasbe — 12.15 Poje ljubljanski oktet — 12.45 Ciganski napravi — 13.30 Zabavni kaledoskop — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zvočna panorama — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Iz Skandinavije na Jadran — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 20.00 Iz arhiva zabavnega orkestra RTV Ljubljana — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Godala v ritmu — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 1. 6.: 15.00 Za otroke od 5 let — 15.25 Pogled v deželo — 16.00 Šport — 18.30 Kaj vidimo novega — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 „Poroka je vedno riziko“, kriminalna komedija.

Nedelja, 2. 6.: 14.00 Evropsko prvenstvo v boku — 17.00 Za otroke od 11 let — 18.15 Svet mladine — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimalo vas bo — 19.30 Tajnost upanja — 20.00 Poročila — 20.15 Maria Stuart, žaloigra.

Ponedeljek, 3. 6.: 17.00 Za otroke od 5 let — 19.30 Poročila — 20.00 Tingel-tangel, igra.

Torek, 4. 6.: 19.00 Leteča policija ISAR 12 — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Čuda živalskega sveta.

Sreda, 5. 6.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.30 Za otroke — 17.55 Športni ABC — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 „Ljudje iz Hemsčja“, tragedija.

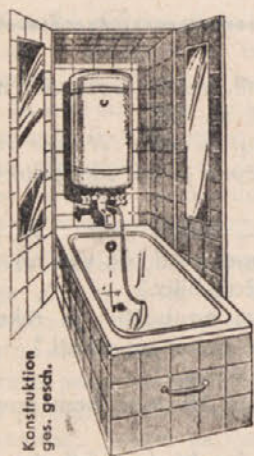
Četrtek, 6. 6.: 19.00 Šport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 Variete — variete — 21.00 Šah smrti.

Petek, 7. 6.: 19.00 Televizijska kuhinja — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.15 „Vojaki“, igra.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gosometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska založniška in tiskarska družba s o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Das Bad im Schrank

löst alle Badeprobleme

- In 5 Minuten betriebsfertig
- keine Installation
- keine Maurerarbeiten
- kein fester Anschluß nötig
- 65- oder 80-l-Bottler
- Badewanne aus Stahlblech, 170x73 cm
- Kippvorrichtung kinderleicht

Das Bad im Schrank ist die ideale Lösung für Mieter, Hausbesitzer, Kleinwohnungen, Altbauten, Pensionen usw. Wir schicken Ihnen kostenlos u. unverbindlich Prospektmaterial. 1 Jahr Vollgarantie. Teilzahlung bis 30 Monate.

An Fa. Rapid, Elektro-Verkaufs-Ges. m. b. H., Linz, Salzburger Reichsstraße 3. Bitte, schicken Sie mir kostenlos und unverbindlich Prospektmaterial vom Bad im Schrank.

Name

Ort

Straße

Ta teden vam priporočamo:

Iz svetovne književnosti

- Ivo Andrić: **NA DRINI MOST**, roman jugoslovanskega Nobelovega nagrajenca, 352 str. br. 30 šil.
- Honore de Balzac: **KMETJE**, roman velikega franc. klasika, 388 str., pl. 46 šil.
- Charles de Coster: **ULENSPIEGEL**, čudovito delo belgijskega pisatelja, 808 str., ilustr., pl. (bibliofilska izdaja) 138 šil.
- Karel Čapek: **STOPINJE**, povesti najuspešnejšega češkega pisatelja, 200 str., ppl. 17 šil.
- Charles Dickens: **POVEST O DVEH MESTIH**, roman enega največjih angleških pisateljev, 392 str., ppl. 36 šil.
- F. M. Dostojevski: **BESI**, roman velikega ruskega klasika 916 str. pl. 102 šil.
- Alexandre Dumas: **TRIJE MUŠKETIRJI**, roman priljubljenega francoskega pisatelja, 432 str. polusnje 45 šil.
- William Faulkner: **DIVJE PALME**, roman ameriškega Nobelovega nagrajenca, 208 str., pl. 48 šil.
- Konstantin Fedin: **BRATJE**, roman enega najpomembnejših sovjetskih pisateljev, 364 str., ppl. 42 šil.
- Gustave Flaubert: **VZGOJA SRCA**, roman velikega francoskega pisatelja, 456 str., pl. 25 šil.
- John Galsworthy: **ZADNJE POGlavJE**, roman angleškega Nobelovega nagrajenca, 848 str., pl. 115 šil.
- Maksim Gorki: **TRIJE LJUDJE**, roman velikega ruskega realista, 348 str., pl. 36 šil.
- Halldor Laxness: **ISLANDSKI ZVON**, roman islandskega Nobelovega nagrajenca, 480 str., pl. 42 šil.
- Thomas Mann: **ČAROBNA GORA**, roman nemškega Nobelovega nagrajenca, 2 knjigi skupaj 832 str., ppl. 117 šil.
- Alberto Moravia: **NEPRIZADETI**, roman enega največjih italijanskih pisateljev, 316 str., ppl. 55 šil.
- Lev N. Tolstoj: **ANA KARENINA**, roman velikega ruskega umetnika, 2 knjigi skupaj 840 str., pl. 140 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse